

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU
Yhdessä enemmän

Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen henkilöstön näkemyksiä ja kokemuksia tieto- ja viestintätekniiikan osaamisesta

Tieto- ja viestintäteknikka esiopetuksen toimintaympäristön kehittämishanke

Trinh, Heidi

2016 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen henkilöstön näkemyksiä ja kokemuksia tieto- ja viestintätekniiikan osaamisesta.

Heidi Trinh
Sosiaali- ja terveysala SSV13KN
Opinnäytetyö
Helmikuu, 2017

Heidi Trinh

Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen henkilöstön näkemyksiä ja kokemuksia tieto- ja viestintätekniikan osaamisesta

Vuosi 2017 Sivumäärä 56

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on selvittää Keravan kaupungin varhaiskasvatus- ja esiopetustyöntekijöiden taustatekijöiden yhteyttä heidän kokemuksiin tieto- ja viestintätekniikkaosaamisen (TVT) tasosta sekä tuoda esille tieto- ja viestintätekniikkaan liittyviä työntekijöiden toiveita ja koulutustarpeita. Tutkimuksen pohja-aineistona käytetään Keravan Kaupungin 2015 tekemää kyselyä, johon saatiin vastauksia Keravan kaupungin päiväkodinjohtajilta, lastentarhaopettajilta, avustajilta ja erityisopettajilta. Kysely on osa Keravan kaupungin esi- ja perusopetuksen toimintakulttuurin kehittämisen hanketta.

Työn teoreettisena viitekehystenä toimii varhaiskasvatussuunnitelman määritelmä varhaiskasvatuksesta sekä muuta kirjallisuutta ja tutkimuksia varhaiskasvatuksesta sekä tieto- ja viestintätekniikasta. Lisäksi työssä tarkastellaan ammattiosaamista sekä tieto- ja viestintätekniikkaa varhaiskasvatuksessa.

Tutkimuksessa kävi ilmi, että ammattinimikkeellä ja eri tavoin hankitulla tieto- ja viestintätekniikan osaamisella on yhteys siihen, miten työntekijät kokevat tieto- ja viestintätekniikkaosaamisensa. Tämän lisäksi tutkimuksesta nousi esille, että työntekijät osaavat käyttää tieto- ja viestintätekniikkaa työssään monipuolisesti, mutta silti suurin osa kaipaa vielä koulutusta tieto- ja viestintätekniikan perustaidoista. Monet toivovat tulevien koulutusten olevan hitaasti eteneviä. Tulosten pohjalta tehdyt kehittämissuositukset liittyvät suurimmaksi osaksi täydennyskoulutukseen. Koulutuksen on otettava päiväkotien työntekijöiden toiveet ja heidän tieto- ja viestintätekniikkaosaamistaso huomioon, jotta täydennyskoulutus vastaisi työntekijöiden tarpeita. Opittuja asioita pitäisi päästä heti kokeilemaan käytännössä ja koulutuksen jälkeinen kertaus olisi hyvästä.

Heidi Trinh

Early childhood and pre-school employees' views and experiences of their ICT-skills

Year	2017	Pages	56
------	------	-------	----

The purpose of this study was to establish the factors that influence the information and communications technology (ICT) competences of early childhood education and pre-school education workers and to highlight the staff's wishes and requirements for ICT education. The base data for this study was a survey conducted by the city of Kerava in 2015, which was answered by kindergarten directors, kindergarten teachers, assistants and special education teachers. The survey was part of a project to develop the cultural activities of early childhood and preschool education.

The theoretical framework for the study was the definition of early childhood education in conjunction with other literature and studies about early childhood education and ICT . The study also examined professional competence and ICT in early childhood education.

The study revealed that the professional title and how the ICT-knowledge had been learned had a relation on how the workers feel about their ICT-skills. Moreover, the study discovered that workers are able to use ICT as part of their work , but most would still like more training about the very basics of ICT. Many also hoped for training that would progress slowly. The development proposals based on the results were mainly related to further training. This training should take the wishes of the workers into consideration, as well as their level of ICT-knowledge, in order for the training to be as effective as possible. The things learned should be put into practice right after the training, and some repetition after the training would do good.

Keywords: Early childhood education, Information and communications technology, Professional competence, Kerava city

Sisällys

1	Johdanto.....	6
2	Varhaiskasvatus.....	7
2.1	Varhaiskasvatuksen ja päivähoidon tavoitteet, tehtävä ja merkitys.....	7
2.2	Varhaiskasvatuksen ohjaus	9
3	Varhaiskasvatustyön ammatillinen osaaminen.....	10
3.1	Kaikille yhteinen osaaminen	11
3.2	Varhaiskasvatusosaaminen	12
3.3	Kelpoisuusehdot ja päivähoidon henkilöstörakennesuositus.....	13
3.4	Varhaiskasvatustyön ammatillisen osaamisen haasteita	13
4	Tieto- ja viestintäteknikka (TVT).....	14
4.1	Tieto- ja viestintäteknikka opetuskäytössä sekä oppimisessa Suomessa	14
4.2	Tieto ja viestintäteknikka sekä mediakasvatus varhaiskasvatuksessa	16
5	Opinnäytetyön yhteys hankkeeseen ja opinnäytetyön tavoitteet	17
5.1	Opinnäytetyön tutkimuskysymykset	19
5.2	Opinnäytetyön aineisto ja analyysimenetelmät	19
6	Tulokset ja tuloksien tarkastelu.....	21
6.1	Vastaajien taustatiedot	21
6.2	län yhteys siihen, mistä henkilöstö on TVT-osaamisensa hankkinut.	21
6.3	Hankitun TVT-osaamisen yhteys henkilöstön kokemaan henkilökohtaiseen ja pedagogiseen TVT-osaamiseen.	23
6.4	Tehtävänimikkeen yhteys henkilöstön kokemaan omaan TVT-osaamiseen pedagogisessa työssä	26
6.5	Avointen kysymysten tulokset	28
6.6	Tablet-laitteen käyttö lasten kassa	28
6.7	Kuvaamisen (digikuvat ja/ tai -videot) hyödyntäminen työssä	33
6.8	Tietoviestintäteknikan täydennyskoulutukseen olevat toivomukset	36
7	Johtopäätökset ja kehittämissuositukset	39
8	Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys.....	42
9	Pohdinta	43
	Lähteet	45
	Kuviot	48
	Liitteet.....	49

1 Johdanto

Varhaiskasvatustyölle asetetaan tietynlaisia vaatimuksia ja odotuksia, sillä siitä on muotoutumassa osa suomalaista kasvatusta- ja koulutusjärjestelmää. Odotukset ja vaatimukset liittyvät suurimmaksi osaksi lasten oppimisen tukemiseen ja oppimisympäristön laatuun sekä sen kehittämiseen. (Karila & Nummenmaa 2001, 29.) Eri yhteiskunnissa lähestytään varhaiskasvatusta eri tavoin, ja Suomessa vallitsee Educare:ksi kutsuttava lähestymistapa, jossa yhdistyvät hoito, kasvatusta ja opetus. (Hujala, Puroila, Parrila, Nivala 2007, 11.) Varhaiskasvatusta on hyvin sidoksissa yhteiskunnallisiin muutoksiin, ja näihin muutoksiin reagoidakseen on varhaiskasvatuksessa jatkuvasti kehitettävä toimintaa sekä varhaiskasvatustyöntekijöiden ammatillista osaamista. (Varhaiskasvatuksen valtakunnalliset linjaukset 2002, 13).

Tietoyhteiskunnan kehittyminen näyttäytyy varhaiskasvatuksessa monella eri tasolla. Tieto- ja viestintäteknikka (TVT) on yhä enemmän läsnä sekä lasten, perheiden että henkilöstön elinympäristössä. Myös osa sosiaalisesta kanssakäymisestä käydään nykyään teknologian välityksellä. (Henkilöstön koulutuksen ja osaamisen kehittämisjaosto 2007, 7-18). Tietoyhteiskunnan kehittyessä tieto- ja viestintäteknikan opetusikäyttö ja siihen kohdistuvat odotukset ovat myös lisääntyneet. (Tieto- ja viestintäteknikka opetusikäytössä, opetushallitus, 2011). Tämä taas omalta osaltaan vaikuttaa varhaiskasvatustyöntekijöiden ammattiosaamiseen ja sen jatkuvaan kehittämiseen.

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on selvittää Keravan Kaupungin varhaiskasvatusta ja esiopetuksen työntekijöiden taustatekijöiden yhteyttä heidän kokemuksiin omasta TVT-osaamisesta. Taustatekijöinä tarkastellaan ikää ja ammattinimikettä. Sen lisäksi tutkimuksen tavoitteena on nostaa esille, miten työntekijät käyttävät TVT:tä jokapäiväisessä työssään. Viimeisempänä tavoitteena on tuoda esille työntekijöiden toiveita ja koulutustarpeita tieto- ja viestintäteknikkaa silmällä pitäen.

Tutkimuksen pohja-aineistona käytetään Keravan Kaupungin vuonna 2015 tekemää kyselyä, jonka tarkoituksena on muodostaa kokonaiskuva Keravan Kaupungin varhaiskasvatushenkilöstön TVT-käytöstä sekä vapaa-ajalla että työssä. Kyselyyn vastasi yhteensä 140 varhaiskasvatusta työntekijää, joihin kuuluivat Keravan Kaupungin päiväkotien johtajia, lastentarhaopettajia, avustajia sekä erityisopettajia. (Heli Söderqvist). Kyselyn kohderyhmänä ei ollut Keravan Kaupungissa toimivia yksittäisten palveluntarjoajien päiväkoteja.

Valitsin aiheen, sillä työn aihe on ajankohtainen ja mielenkiintoinen. Tämän lisäksi se tuottaa uudenlaista tietoa Keravan Kaupungille, jota he voivat hyödyntää tulevaisuudessa uusia koulu-

tuksia järjestäessään. Työni liittyy vahvasti ammattiosaamiseen sekä koulutuksen kehittämiseen. Jotta koulutusta voidaan kehittää, on tiedettävä, millaista kehittämistarvetta esiintyy.

2 Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatusten perusteiden mukaan varhaiskasvatuksen tavoitteena on edistää lapsen kokonaisvaltaista kehitystä, kasvua sekä oppimista. Varhaiskasvatuksessa painottuu erityisesti pedagogiikka (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 8- 11). Vakiintuneen käytännön mukaan varhaiskasvatus koskee kaikkia lapsia syntymästä kahdeksanteen ikävuoteen asti (Hujala ym. 2007, 10). Suomessa varhaiskasvatuksella viitataan usein lapsille tarkoitettuun palvelukokonaisuuteen, johon kuuluvat päivähoito, esiopetus sekä koululaisten iltapäivätoiminta. Varhaiskasvatus koostuu hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuudesta, jonka järjestäminen, valvominen ja tukeminen ovat yhteiskunnan vastuulla. Tämän lisäksi varhaiskasvatuksen tehtävänä on antaa tukea huoltajille heidän kasvatustyössä. Samalla se mahdollistaa huoltajien osallistumista työelämään ja opiskeluun. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 14).

Päivähoito esiintyy monissa lähteissä varhaiskasvatuksen yhteydessä, joka johtunee siitä, että päivähoito toimii yhtenä keskeisimmistä varhaiskasvatuksen toteutumisympäristöistä (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 11). Käsitteissä on kuitenkin eroa, sillä päivähoitolla viitataan usein hoitojärjestelmään, kun taas varhaiskasvatuksella päivähoiton sisältöön. Sisällöllä viitataan päivähoiton hoitoon, kasvatukseen ja opetukseen. (Kinos 2014, 14-19). Kunnan lisäksi päivähoitoa voivat tarjota yksityiset päiväkodit, seurakunnat ja järjestöt. Varhaiskasvatusta voidaan järjestää perhepäivähoitona tai avoimena toimintana. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 11).

Esiopetus on osa varhaiskasvatusta. Nimensä mukaisesti esiopetus on kaikille kuusivuotiaille tarkoitettua maksutonta opetusta, johon lapsilla on velvollisuus osallistua oppivelvollisuutta edeltävänä vuonna. Jos lapsi ei käy esiopetuksessa, on hänellä velvollisuus osallistua muuhun esiopetuksen tavoitteita saavuttavaan toimintaan. Esiopetus perustuu perusopetuslakiin. (Opetushallitus 2016.). Varhaiskasvatus, esiopetus ja perusopetus muodostavat yhdessä johdonmukaisen etenevän kokonaisuuden lasten kasvun ja kehityksen kannalta (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 18).

2.1 Varhaiskasvatuksen ja päivähoiton tavoitteet, tehtävä ja merkitys

Varhaiskasvatus käsitteen merkitys muuttuu riippuen siitä, missä päin maailmaa siitä puhutaan. Varhaiskasvatusta järjestetään, ohjataan sekä säädellään eri tavoin erilaisissa yhteiskunnissa. Yhteiskunnan näkemys varhaiskasvatuksen tavoitteista ja merkityksestä vaikuttaa siihen, miten sitä säädellään sekä ohjataan. Näkemys varhaiskasvatuksesta taas omalla osal-

taan vaikuttaa kasvatustalouden koulutukseen ja niiden sisältöihin. (OECD 2006, 127). Täytyy myös muistaa, että varhaiskasvatus on hyvin sidoksissa yhteiskunnallisiin muutoksiin. Erilaiset yhteiskunnalliset muutokset, kuten esimerkiksi kansainvälistyminen tai uudet perhemuodot, asettavat varhaiskasvatuksen toiminnalle uusia haasteita, jonka reagoimiseksi on varhaiskasvatuksen toimintaa kehitettävä toimivammaksi. (Varhaiskasvatuksen valtakunnalliset linjaukset 2002, 13).

Eri yhteiskunnissa lähestytään varhaiskasvatusta eri tavoin. Tietyissä maissa varhaiskasvatuksessa halutaan kehittää lasten kouluvalmiutta jo pienten lasten kohdalla, kun taas toisissa maissa varhaiskasvatuksen tarkoituksena on tarjota hoitoa ja huolenpitoa vanhempien töissä ollessa. Viimeisimmässä lähestymistavassa varhaiskasvatuksessa yhdistyy hoito, kasvatustalouden ja opetus. (OECD 2006, 127.) Tätä lähestymistapaa kutsutaan Educare:ksi, joka on myös vallitseva lähestymistapa erityisesti Suomessa ja Pohjoismaissa. (Hujala ym. 2007, 11).

Suomen varhaiskasvatuksen tavoitteena on edistää lapsen tervettä kasvua, oppimista ja kokonaisvaltaista hyvinvointia. Tarkemmin sanottuna varhaiskasvatuksen tulisi edistää lapsen fyysistä kehitystä ja terveyttä, sosiaalisen ja tunne-elämän kehitystä, älyllistä kehitystä ja oppimista, luovaa toimintaa ja mielikuvitusta sekä auttaa lasta tutustumaan maan lähiympäristöön ja kulttuuriin. Samalla varhaiskasvatuksen on annettava lapsille mahdollisuus omien valmiuksiensa kehittämiseen, tarjota turvalliset ihmissuhteet sekä antaa lapsille mahdollisuus saada laadukasta toiminnanohjausta turvallisessa ja virikkeellisessä toimintaympäristössä. (Varhaiskasvatuksen neuvottelukunta 2008, 31).

Lapsen kasvun edistämisen lisäksi päivähoiton yksi tärkeimmistä tehtävistä on perheen ja vanhempien kasvatustyön tukeminen. Päivähoiton lisäksi lasten ja perheiden tukena toimii laaja palvelukokonaisuus, johon sisältyvät erityispalvelut. Muita palveluita ovat esimerkiksi neuvoja- ja vammaispalvelut. Lasten huoltajien kanssa tehtävää yhteistyötä voidaan toteuttaa monella eri tavoilla. Huoltajien kanssa on jaettava kasvatustyöhön liittyviä arvoja ja tavoitteita. Heillä on myös oikeus osallistua varhaiskasvatuksen toiminnan ja kasvatustyön tavoitteiden suunnitteluun ja kehittämiseen yhdessä lasten ja henkilöstön kanssa. Myös lasten päivittäisistä tapahtumista ja kokemuksista kertominen vanhemmille on yksi yhteistyötavoista. Yhteistyö on erityisen tärkeää lasten siirtymävaiheessa, kuten lapsen vaihtaessa päiväkotia tai siirtyessä esiopetukseen. Huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä voidaan hyödyntää tieto- ja viestintäteknologiaa. Vaikka yhteiskunta omalla toiminnallaan ja tarjoamillaan palveluilla pyrkii tukemaan lasten tasapainoista ja tervettä kasvua parhaalla mahdollisella tavalla, on vanhemmilla ensisijainen kasvatusoikeus ja vastuu omien lastensa kasvatuksesta ja hyvinvoinnista. (Varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista 2016, 8-53).

Keväällä 2015 päivähoidosta annetun lain nimi muuttui varhaiskasvatukseksi. Samalla varhaiskasvatusta koskevaa lainsäädäntöä koskevat ensimmäiset lakiuudistukset astuivat voimaan 1.8.2015. Uudistuksessa korostetaan lapsen etua varhaiskasvatuksen toimintaa järjestettäessä. Myös varhaiskasvatuksen tavoitteet nostetaan esiin monipuolisesti. Lapsille tulee olla oma varhaiskasvatussuunnitelma, johon kirjataan lapsen kehitystä ja oppimista tukevaa toimintaa varhaiskasvatuksessa sekä lapsen lääkehoitoon liittyviä asioita. Lapsiryhmien enimmäiskoosta säädetään niin, että lapsia saa olla enintään kolme yhtä hoito- ja kasvatustehtävässä olevaa työntekijää kohden. Enimmäiskoon säädos koskee myös erityistä tukea tarvitsevien lasten ryhmissä. Samalla tilojen ja ravintojen säännös uudistettiin. Tilojen ja toimintavälineiden on oltava turvallisia, terveellisiä sekä oppimista edistäviä. Myös tilojen esteettömyys on toteutettava. Varhaiskasvatuksessa ravinnon tulee olla terveellistä ja täyttää lasten ravitsemustarpeet. Ruokailutuokioiden täytyy olla järjestettyjä ja ohjattuja. Varhaiskasvatuksen järjestäjien tulee arvioida omaa toimintaansa sekä osallistua ulkopuoliseen arviointiin. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2015.)

Varhaiskasvatuspalvelun laadulla on iso merkitys yhteiskunnalle, sillä se tavoittaa vuosittain arvion mukaan 210 000 lasta ja heidän perhettään. Palvelut ovat myös kiinteä osa suomalaista palvelujärjestelmää. Varhaiskasvatustyö on merkityksellistä, sillä se antaa pohjan lasten elinikäiselle oppimiselle. OECD:n arvioiden mukaan suomalaisessa varhaiskasvatusjärjestelmässä toteutuu hyvin universaalius, lapsen oikeuksien huomioiminen, sukupuolten välinen tasa-arvo ja erityisen tuen tarpeessa olevien lasten huomioiminen. (Varhaiskasvatuksen arvioinnin valmisteluryhmä 2009, 29, 19.)

2.2 Varhaiskasvatuksen ohjaus

Varhaiskasvatuksen arvopohjan lähtökohtana ovat kansainvälisen lapsen oikeuksia määrittelevät sopimukset, jotka vaikuttavat vahvasti Suomen kansallisiin varhaiskasvatuksen säädöksiin ja sitä ohjaaviin asiakirjoihin (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 12). Varhaiskasvatusta järjestettäessä on myös otettava huomioon muista lainsäädännöistä tulevia velvoitteita, kuten yhdenvertaisuuslaki sekä tasa-arvolaki. Suomi on sitoutunut myös kansainvälisiin sopimuksiin, jotka omalta osaltaan vaikuttavat Suomen varhaiskasvatukseen. Tällaisia ovat muun muassa Euroopan ihmisoikeussopimus, YK:n lapsen oikeuksien sopimus, YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista, YK:n julistus alkuperäiskansojen oikeuksista sekä YK:n kestävän kehityksen tavoitteet. Suomessa varhaiskasvatuksen toimintaa ohjaavat kuitenkin ensisijaisesti Suomen perustuslaki, varhaiskasvatustilolaki, päivähoidosta annetut asetukset sekä varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Varhaiskasvatukseen vaikuttaa myös jossain määrin säännökset sosiaalihuollossa, hallintolaissa sekä laissa viranomaisen toiminnan julkisuudesta. Myös esiopetuksella on oma varhaiskasvatussuunnitelmansa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 15.) Tämän lisäksi päiväkodit laativat omat päivähoitoyksikkö- ja lapsikohtaiset varhaiskasvatussuunnitelmat sekä työtiimien perustehtävät ja tavoitteet. (Mik-

kola & Nivalainen 2009, 12.) Kunnalla on ensisijainen vastuu järjestää asukkailleen päivähoidoa tai muuta sisällöltään ja laadultaan vastaavaa toimintaa. Erityispalveluja on järjestettävä, jos kunnassa esiintyy sille tarvetta. (Varhaiskasvatuslaki, 2016.)

Varhaiskasvatuksen toimintaa ohjaava ohjausjärjestelmä on muuttunut monilta merkittäviltä osilta. Yksi merkittävimpiä muutoksia on ollut varhaiskasvatuksen ohjausvastuun siirtyminen sosiaali- ja terveystieteiden ministeriöstä Opetus- ja kulttuuriministeriöön vuonna 2013 (Alila & Kinos 2014, 11). Muutoksen myötä Opetusministeriö ryhtyy laatimaan vuodeksi 2017 uutta varhaiskasvatuslakien linjausten mukaista varhaiskasvatussuunnitelmaa, VASU2:ta. Kunnan vastuu päivähoidon järjestämiselle ei muutu tässä muutoksessa. Kunnan tulee järjestää päivähoido ja palvelut sisällöltään ja laadultaan laissa määrätyllä tavalla. (Varhaiskasvatuslaki 2015.)

3 Varhaiskasvatustyön ammatillinen osaaminen

Varhaiskasvatuksen työntekijät työskentelevät joko päivähoidon ja esiopetuksen kasvatus-, opetus- ja hoitotehtävissä, esimiestehtävissä ja hallinnollisissa tehtävissä tai toimivat varhaiskasvatuksen asiantuntijoina tutkimus- ja kehittämistehtävissä. Päivähoidossa työskentelee noin 50 % sosiaalihuollon henkilöstöstä ja päivähoidon työntekijöistä. Työntekijät muodostavat moniammatillisen työyhteisön, sillä työntekijät ovat usein eri tavoin koulutettuja ja he omaavat eri ammattinimikkeitä. Päivähoidon ammattinimikkeitä ovat esimerkiksi seuraavallaiset: Perhepäivähoitaja, ryhmäperhepäivähoitaja, lastentarhaopettaja, päiväkodin johtaja, päivähoitaja, lastenhoitaja, laitospulainen, päiväkotiapulainen, erityisavustaja ja erityislastentarhaopettaja. (Henkilöstön koulutuksen ja osaamisen kehittämisjaosto 2007,7- 21).

Moniammatillisuuden takia ammattiryhmien välinen työnjako on muuttunut yhä häilyvämmäksi. Tätä kutsutaan rajanylitykseksi, millä tarkoitetaan omista vastuualueista siirtymistä kohti yhdessä tekemisen kulttuuria perustehtävän toteuttamiseksi. Moniammatillisuutta pidetään usein hyvänä asiana ja mahdollisuutena yhdistellä työntekijöiden erilaisia osaamisia yhteen työn toteuttamiseksi ja paremman tuloksen aikaansaamiseksi. (Karila & Nummenmaa, 2001, 22-23). Päiväkodissa olevaa työyhteisön osaamista tulisi näin ollen tarkastella sekä yksilöllisenä että moniammatillisena työyhteisön yhteisenä resurssina. Tästä syystä moniammatillisen työn kehittämistä voidaankin pitää myös merkittävänä kehittämisen kohteena. (Maija Joensuu 2005, 5.)

Työntekijät ja työyhteisö vastaavat työnantajan heille asettamiin vaatimuksiin. Ammatillisella osaamisella viitataan työssä tarvittavien tietojen, taitojen, asenteiden sekä ammattieettisyyden vastuukokonaisuuteen, joka näyttäytyy työntekijän ja työyhteisön toiminnassa. Koska ammatillinen osaaminen on sidoksissa ympäröivään yhteiskuntaan ja kulttuuriin, kehittyä ammatillinen osaaminen yhteiskuntamuutosten mukana. (Henkilöstön koulutuksen ja osaamisen kehittämisjaosto 2007,7- 28.) Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön selvityksen (Henkilöstön

koulutuksen ja osaamisen kehittämisjaoston 2007, 28-29) mukaan varhaiskasvatustyössä tarvittava osaaminen voidaan jakaa neljään osa-alueeseen: kaikille yhteiseen osaamiseen, varhaiskasvatusosaamiseen, erityisosaamiseen ja tilanneosaamiseen.

3.1 Kaikille yhteinen osaaminen

Kaikille yhteiseen osaamiseen sisältyy toimintaympäristöön ja perustehtävään liittyvä osaaminen, yhteistyö- ja vuorovaikutusosaaminen, jatkuvaan kehittämiseen liittyvä osaaminen sekä eettinen osaaminen. Oman toimintaympäristön tuntemus auttaa työntekijöitä pohtimaan omaa työtään ja sen toteuttamista erilaisissa tilanteissa ja muutoksissa. Toimintaympäristöön ja perustehtävään liittyvään osaamiseen kuuluvat työntekijän yhteiskunnallisten ja kulttuuristen lähtökohtien tiedostaminen, kulttuurin ja yhteiskunnallisten instituutioiden toiminnan tuntemus, varhaiskasvatusjärjestelmää ja toimintaympäristöä koskeva lainsäädännön ja ohjauksen tietämys sekä lapsen kasvuympäristön ymmärrys. (Henkilöstön koulutuksen ja osaamisen kehittämisjaosto 2007, 7-30.)

Yhteistyö- ja vuorovaikutusosaaminen liittyy kiinteästi varhaiskasvatustyöhön. Kasvatustyö on yhteisöllistä työtä, joka perustuu varhaiskasvatuksen henkilökunnan ja vanhempien yhteistyöhön sekä dialogisuuteen, toisin sanoen kasvukumppanuuteen. (Henkilöstön koulutuksen ja osaamisen kehittämisjaosto 2007, 7-30.) Hyvä kasvukumppanuus edellyttää henkilökunnan ja vanhempien välistä luottamusta ja toistensa kunnioittamisesta sekä avointa keskustelua kasvukumppanuuteen ja lapsen kasvatukseen liittyvistä arvoista ja näkemyksistä (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 31). Vanhempien kanssa tehtävän yhteistyön lisäksi varhaiskasvattajat tekevät yhteistyötä muun henkilöstön ja muiden sosiaali- ja opetusalojen toimijoiden kanssa. Yhteiskumppaneiden kanssa toimiessa on tärkeää, että työntekijä osaa tuoda heille omia mielipiteitä sekä perusteluita esiin asiallisesti. Tämä taas vaatii työntekijöiltä varhaiskasvatustyöhön liittyvän sanaston tuntemusta, sekä hyvää kirjallista ja suullista ilmaisutaitoa sekä viestintätaitoa. (Henkilöstön koulutuksen ja osaamisen kehittämisjaosto 2007, 7, 30.) Näin ollen voidaan todeta työn kirjallisen hallinnan olevan olennainen osa varhaiskasvatustyön yhteistyön onnistumista (Karila & Nummenmaa 2001, 32).

Jatkuvaan kehittämiseen liittyvä osaaminen on keskeistä muuttuvassa työympäristössä. Koska työehdot muuttuvat ja tieto lisääntyy jatkuvasti, on työntekijän pyrittävä itse kehittymään ammatissaan muutoksen keskellä. Osaamisen ja asiantuntijuuden painopiste on siirtynyt enemmän työssä oppimiseen. Tiedon lisääntyessä on työntekijän osattava tulkita uutta tietoa kriittisesti sekä samalla omaksua uutta tietoa. Tätä kutsutaan tiedonhallintaosaamiseksi. Reflektio-osaaminen eli kyky oman työn arviointiin ja tutkimiseen sekä reflektiivinen työote ovat myös olennaisia osaamisen osa-alueita varhaiskasvatustyössä. Varhaiskasvatuksen työntekijän on tunnettava oman alansa arvoperustan ja ammattieettisyyden periaatteita, joiden kautta hän tekee ratkaisuja ja valintoja arjen työtilanteissa. Tätä kutsutaan eettiseksi osaamiseksi ja

sen osaaminen on tärkeää varhaiskasvatustyössä. (Henkilöstön koulutuksen ja osaamisen kehittämisaosto 2007, 7-30.)

3.2 Varhaiskasvatusosaaminen

Varhaiskasvatustyölle asetetaan tietynlaisia vaatimuksia ja odotuksia, sillä siitä on muotoutumassa osa suomalaista kasvatus- ja koulutusjärjestelmää. Odotukset ja vaatimukset liittyvät suurimmaksi osaksi lasten oppimisen tukemiseen ja oppimisympäristön laatuun sekä sen kehittämiseen. (Karila & Nummenmaa 2001, 29.) Lain mukaan lasten päivähoidon tehtäväksi on määritelty lasten persoonallisuuden kasvun ja perheiden kotikasvatuksen tukeminen. Varhaiskasvatustyöntekijöiden työnkuvaan kuuluu lasten kanssa työskentelyn lisäksi siis myös lasten perheiden kanssa työskentelyä ja heidän tukemista. Koska varhaiskasvatuspalvelut ovat osa sosiaalijärjestelmää, myös hoitoon ja huolenpitoon liittyvä osaaminen mielletään tärkeäksi varhaiskasvatustyössä. (Henkilöstön koulutuksen ja osaamisen kehittämisaosto 2007, 7-31.)

Kasvatusosaaminen on yksi osa-alue varhaiskasvatusosaamisessa. Työntekijän kasvatusosaamisessa on kyse siitä, kuinka työntekijä pystyy havaitsemaan olennaiset asiat ihmisen kasvatuksessa. Kasvun edistämistä tukevat myös kasvatukselliset tavoitteet ja menetelmät. Kasvatusosaamiseen liittyy aina työntekijän oma kasvatusnäkemys, joka koostuu menneisyydestä, nykyhetkestä ja tulevaisuudesta. Perinteet ja omat elämäkokemukset vaikuttavat työntekijän kasvatusnäkemukseen. Varhaiskasvattajan on osattava myös suunnata työssään katse tulevaisuuteen ja sen suunnitteluun. Tulevaisuutta ajatellessaan on työntekijän pohdittava niitä arvoja, joiden varaan tulevaisuutta rakennetaan. Koska varhaiskasvatustyössä varhaiskasvattajat ovat jatkuvassa vuorovaikutuksessa lasten ja lasten perheiden kanssa, vuorovaikutuksen laatuun ja sen kehittämiseen tulee panostaa. (Henkilöstön koulutuksen ja osaamisen kehittämisaosto 2007, 7-31.)

Varhaiskasvatustyön pedagoginen osaaminen koostuu lapsen kehityksen tuntemuksesta, laadukkaasta ja innostavasta kasvu- ja oppimisympäristön rakentamisesta sekä ohjaavasta opetuksesta. Myös lapsien ikäkausille soveltuvien pedagogisten menetelmien tuntemus sekä opetuksellisten ratkaisujen kehittäminen ja erityispedagogiikan tietämys kuuluvat pedagogiseen osaamiseen. (Henkilöstön koulutuksen ja osaamisen kehittämisaosto 2007, 7-32.)

Hoito-, hoiva- ja huolenpito-osaaminen on myös osa kasvatusosaamista. Tähän osaamiseen kuuluvat työntekijän tiedot ja taidot lapsen kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista sekä sen edistämisestä. Lapsen kokonaisvaltainen hyvinvointi sisältää lasten fyysisen perushoidon lisäksi myös sosiaaliset ja emotionaaliset tekijät. (Henkilöstön koulutuksen ja osaamisen kehittämisaosto 2007, 7-32.)

Varhaiskasvattajien osaamiseen painottuvat eri asiat paikan, ajan ja tilanteen mukaan. Osa osaamisesta on siis tilannesidonnaista ja tämän takia tilanneosaaminen onkin osa kasvatustusosaamista. Esimerkiksi työntekijän monikulttuurinen osaaminen auttaa varhaiskasvattajaa eri kulttuuritaustaisten perheiden kanssa työskentelyssä. (Henkilöstön koulutuksen ja osaamisen kehittämisjaosto 2007, 7- 33.)

3.3 Kelpoisuusehdot ja päivähoidon henkilöstörakennesuositus

Varhaiskasvatustyön henkilöstön kelpoisuusehdot ovat osittain yhteiskunnan ja työelämän asettamia odotuksia henkilön ammatillisen osaamisen sisällöstä ja tasosta. Se toimii myös varhaiskasvatustyön ammatillisen osaamisen määrittelyn mittarina. Tällä hetkellä varhaiskasvatuksen henkilöstön kelpoisuusehtoja määritellään kahden eri ministeriön lainsäädännön kautta. Perusopetusasetuksissa säädetään esiopetuksen kelpoisuusehdoista, kun taas päivähoidon henkilöstön kelpoisuusehdoista säädetään laissa sosiaalihuollon ammattihenkilöstön kelpoisuusvaatimuksissa (L272/2005) sekä siitä täydentävässä asetuksessa (A608/2005). Kelpoisuusvaatimuksista voidaan poiketa vain jos kelpoisuusvaatimusta omaavaa työntekijää ei löydy. Tällöin voidaan ottaa työntekijäksi henkilö, joka suoritettujen opintojen perusteella omaa riittävästi tietoa ja taitoja työntekijänä pitäen. Tämänkaltaisessa tilanteessa työntekijä työskentelee sijaisena, ja työsuhde voi kestää maksimissaan vuoden. (Karila ym. 2013, 27-37).

Henkilöstörakenteen muotoutumista ohjaavat sosiaalialan kelpoisuusvaatimukset (Karila & Nummenmaa 2001,37). Henkilöstörakennesuositus on tällä hetkellä sellainen, että yhdellä kolmesta ryhmän kasvattajista on lastentarhaopettajan pätevyys ja muilla lähihoitajapätevyys. (Karila ym. 2013, 110).

3.4 Varhaiskasvatustyön ammatillisen osaamisen haasteita

Yhteiskunnan rakenteet sekä kulttuurilliset ja taloudelliset muutokset ovat muuttaneet varhaiskasvatustyön toimintaympäristöä ja näin vaikuttaneet myös varhaiskasvattajien osaamiseen. Keskeisimpiä muutoksia ovat perhemuotojen monimuotoistuminen, perheiden keskinäisten hyvinvointierojen lisääntyminen, erityistukea tarvitsevien lasten määrän kasvaminen sekä kansainvälisyyden ja monikulttuurisuuden lisääntyminen. Varhaiskasvatustyön asiakas-kunta on näin ollen monipuolistunut ja varhaiskasvatuksen työntekijät kohtaavatkin työssään eritaustaisia, erikulttuurisia sekä perherakenteeltaan ja elämäntilanteeltaan erilaisia lapsia ja perheitä. Päiväkodin asiakkuudessa painotetaan entistä enemmän asiakkaiden oman elämäntilanteen tuntemista ja asiakkaiden osallisuutta sekä työntekijöiden asiakaslähtöistä työtettä. Tämä näkyy valtakunnallisissa linjauksissa ja varhaiskasvatuksen perusteissa kasvattajien ja vanhempien kasvukumppanuuden painottamisen muodossa. Sosiaalisten ongelmien lisääntyessä moniammatillisuus sekä kuntien ja kuntayhtymien välisen yhteistyön tarve palve-

luiden tasolla korostuvat. Tämän lisäksi työorganisaatioiden muuttuminen, työn laadun, suunnittelun ja paikallisen vastuun korostuminen sekä työyhteiskuntakehitys tuovat lisähaastetta varhaiskasvatuksen osaamiselle. (Henkilöstön koulutuksen ja osaamisen kehittämisjaosto 2007, 7-17; Varhaiskasvatuksen neuvottelukunta 2008, 30).

Lapsen kasvusta, kehityksestä ja oppimisesta sekä perheistä ja yhteiskunnasta olevaa tieteellistä tutkimustietoa tulee koko ajan lisää. Jatkuva tiedon lisääntyminen vaatii varhaiskasvatustyöntekijöiden osaamisen jatkuvaa kehittämistä ja muovaamista sekä kykyä tulkita tietoja kriittisesti. Tietojen lisääntyessä myös varhaiskasvatuksen pedagoginen merkitys vahvistuu ja näin ollen pedagogiset käytännöt kehittyvät muutoksen myötä. Kehitystyöhön osallistumisesta on myös tullut osa varhaiskasvatustyötä. (Henkilöstön koulutuksen ja osaamisen kehittämisjaosto 2007, 7-18).

Muutoksien myötä varhaiskasvatustyö on kokonaisuutena vaativampaa. Työtehtävä ovat laajentuneet ja monimutkaistuneet pedagogisesti, sosiaalisesti ja yhteiskunnallisesti. Työn raja-
us on muuttunut yhä häilyvämmäksi ja ainut pysyvä asia työssä on lasten ja perheiden kohtaaminen. (Varhaiskasvatuksen neuvottelukunta 2008, 30).

4 Tieto- ja viestintäteknikka (TVT)

Tietotekniikka-käsite (Information Technology, IT), jolla viitataan tiedealueeseen ja oppiaineeseen, yleistyi Suomessa 1980-luvulla opetuksessa ja työelämässä käytettävien työvälineohjelmien käytön lisääntymisen johdosta. Yleisimmiksi työvälineohjelmiksi kuuluivat tuolloin tekstinkäsittely, tiedonhallinta, taulukkolaskenta, piirrosohjelmat sekä kuvan- ja äänenkäsittelyohjelmat. Samaan aikaan myös viestintäteknikka (Communication Technology, CT) alkoi kehittyä omalla sarallaan. Viestintäteknikan yleisin käyttöohjelma oli tuolloin sähköposti. 1980-luvun lopussa alkoi tietotekniikan ja viestintäteknikan yhdistyminen esim. sähköpostiviesteihin tulleiden liitetiedostojen kautta, jolloin myös termit yhdistyivät tieto- ja viestintäteknikaksi (Information and Communication Technologies, ICT). Englanninkielinen lyhenne ICT on suomeksi TVT. (Sulonen 2002, 12.)

4.1 Tieto- ja viestintäteknikka opetuskäytössä sekä oppimisessa Suomessa

Suomen hallitus esitti rohkean koulutuksen vision, jonka mukaan Suomesta pitäisi tehdä maailman osaavin kansakunta vuoteen 2030 mennessä. Tavoitteena on sekä ylläpitää että vahvistaa Suomessa olevaa koulutustasoa. Samalla tavoitteena on varmistaa, että kaikilla iästä riippumatta on yhtäläiset mahdollisuudet elinikäiseen oppimiseen. (Opetusalan ammattijärjestö 2014, 13). Tällä hetkellä yksi suomalaisen koulutusjärjestelmän kehittämisen suurimmista haasteista on digitaalisen teknologian ja median hyödyntäminen siten, että oppimiskokemuk-

set ovat mahdollisimman lähellä jokapäiväistä elämää ja samalla tulevaisuutta peilaavia (K. Kumpulainen & A. Mikkola 2015, 12).

Vaikka Suomessa on investoitu merkittävästi laitteisiin ja verkkoyhteyksiin, eivät koulussa oleva toimintakulttuuri ja pedagogiikka ole pysyneet muutoksessa mukana. Uusia teknologian tukemia pedagogisia mahdollisuuksia ei ole osattu hyödyntää parhaimmalla mahdollisella tavalla. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2010, 8).

Toisin kuin yleisesti kuvitellaan, nykynuorten teknologiataidot ovat hyvin eritasoisia eivätkä monet nuoristakaan ole teknologiataidoissa hyvällä tasolla. Iällä ei ole todettu olevan vaikutusta tieto- ja viestintätekniikan osaamiseen. Todellisuudessa suurin osa nuorista käyttää teknologiaa vapaa-ajallaan lähinnä viihdekäyttöön, joka on passiivista käyttöä, eikä täten kehitä heidän TVT-taitojaan. (M-T Kaarakainen & O. Kivinen 2015, 49.)

Oppilaiden ja opiskelijoiden tietotekninen osaaminen on havaittu olevan myös vain kohtuullisella tasolla. Sekä työvälineohjelmien hallinnassa että medialukutaidon eri osa-alueilla on huomattu olevan puutteita. Jopa yliopisto- ja korkeakoulutasolla olevat opiskelijat eivät osaa käyttää haku- ja tietopalveluita tehokkaasti. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2010, 9).

Samalla kun tieto- ja viestintätekniikan käyttö opetuksessa on lisääntynyt ja sen merkitys on kasvanut globaalisti, monissa maissa on viime vuosina pyritty investoimaan digitaalisiin opetusmateriaaleihin, opettajien täydennyskoulutukseen ja ohjaukseen. Tästä johtuen myös investointien kannattavuutta on alettu arvioimaan. Vaikka myönteisiä oppimisvaikutuksia on havaittu, eivät investoinnit toistaiseksi ole tuottaneet merkittäviä tuloksia. (M-T Kaarakainen & O. Kivinen 2015, 56.)

Yksi tulevaisuuden suurimpina haasteina Suomessa onkin opettajien oman täydennyskoulutuksen menetelmällinen kehittäminen vastaamaan tulevaisuuden haasteita. Jotta opettajat pystyvät kehittämään omaa osaamistaan ja ammattitaitoaan, tulee koulutuksen olla työelämänläheistä sisältäen moniammatillisia kohtaamisia. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2010, 9).

Samalla kun tieto- ja viestintätekniikka on tuonut mukanaan mahdollisuuksia ja toiminut opettajien oman ammatillisen kehityksen välineenä, on huomattu sen myös parantavan opettajien työmotivaatiota. Tähän vaaditaan kuitenkin oikeat olosuhteet uusien tarvittavien tietojen ja taitojen omaksumiselle. Johdon ja kollegoiden tuen lisäksi opettaja tarvitsee sopivaa teknistä ja pedagogista tukea sekä tilaa kokeilla uutta. Ilman näitä asioita tieto- ja viestintätekniikka koetaan helposti enemmän ylimääräisenä haittana kuin uutena, työtä helpottavana mahdollisuutena. Parhaassa tapauksessa tieto- ja viestintätekniikka vaikuttaa positiivisesti

sekä opettajien motivaatioon että itseluottamukseen. Opetus- ja kulttuuriministeriö 2010, 19-20).

Välillä tieto- ja viestintäteknologiaan kohdistuvat toiveet ovat jopa epärealistisia, sillä tutkimusten valossa se toimii lähinnä pedagogisten muutoksen toimeenpanijana, ei niinkään itsessään synnyttäen pedagogisia muutoksia. Sen lisäarvo pedagogisesta näkökulmasta muodostuukin siitä, miten sitä käytetään oppimisen ja opettamisen tukena. Näin ollen teknologian käyttö opetuksessa tulisi olla aina selkeästi perusteltua, ja sen tuoma lisäarvo pitäisi olla selkeästi mietittyä. Erityishuomiota tulisi kiinnittää siihen, mitä teknologian käyttö korvaa perinteisiin opetukseen nähden, sillä TVT:n käyttö on usein tuloksellisempaa sen täydentäessä, ei niinkään korvatesa perinteisiä opetusmuotoja. (M-T Kaarakainen & O. Kivinen 2015, 59.)

4.2 Tieto ja viestintäteknikka sekä mediakasvatus varhaiskasvatuksessa

Tietoyhteiskunnan kehittyessä tieto- ja viestintäteknikan (TVT) opetuskäyttö ja siihen kohdistuvat odotukset ovat lisääntyneet. (Tieto- ja viestintäteknikka opetuskäytössä, opetushallitus, 2011). Tällä hetkellä tietoyhteiskunnan kehityksellä tarkoitetaan tieto- ja viestintäteknikan ja taitojen kehittämisen lisäksi myös kulttuurillista ja yhteiskunnan asenteisiin vaikuttavaa muutosta. Varhaiskasvatuksessa tietoyhteiskunnan kehittyminen näyttäytyy monella eri tasolla. Sekä lasten, perheiden että henkilöstön elin- ja toimintaympäristö on teknistynyt. Erilaiset vuorovaikutukset kuten henkilöstön ja perheiden tai yhteistyökumppaneiden ja kollegoiden välillä tapahtuvat osittain teknologian välityksellä. Erilaisia verkostoja ja elektronisia oppimisympäristöjä käytetään yhä enemmän ammatillisen osaamisen ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi. (Henkilöstön koulutuksen ja osaamisen kehittämisjaosto 2007, 7-18).

Mediakasvatus liittyy vahvasti tieto- ja viestintäteknikkaan. Koska medialla on keskeinen rooli lasten jokapäiväisessä elämässä, on mediakasvatus myös tärkeä osa varhaiskasvatusta. Mediakasvatuksen tarkoituksena on opettaa lapsille niitä tietoja ja taitoja, joita he tarvitsevat median hyödyntämiseen, kuten esimerkiksi kriittistä medialukutaitoa, eri sovellusten hallitsemista, tiedonhankintaa, kommunikointia median kautta ja niin edelleen. Mediakulttuuri toimii mediakasvatuksen toiminta- ja oppimisympäristönä. Mediaa ja mediakulttuuria voidaan pitää sekä kasvatuksen voimavarana, mutta samalla media sisältää myös uhkia lapsille. Tämän takia on hyvin tärkeää, että kasvattajat tiedostavat mediaan liittyvät mahdollisuudet sekä uhat, jotta he voivat suojella lapsia niiltä. Myös mediateknologia kehittyy koko ajan, eivätkä kasvattajien omat tiedot ja taidot välttämättä aina riitä niiden hallitsemiseen tai hyödyntämiseen. Kasvattajien onkin jatkuvasti kehitettävä ja hankittava tietoa sekä taitoja lasten mediakasvatuksesta. (Stakes 2008, 6).

Varhaiskasvatuksen mediakasvatusta voidaan tarkastella neljästä eri näkökulmasta. Taidekasvatuksellisuuden painottuvassa ja ilmaisullisessa näkökulmassa keskitytään median sisältöihin

ja lasten omaan median tuottamiseen. Teknologiakasvatuksen näkökulmassa painotetaan tietotekniikan välineiden käyttöä sekä hyödyntämistä jokapäiväisessä kasvatustyössä. Yhteiskunta- ja kulttuurikriittisyyteen painottuvassa näkökulmassa pohditaan median taustojen ja rakenteiden sekä sisältöjen vaikuttavuutta. Suojelullisessa näkökulmassa puolestaan keskitytään lasten median haitallisten vaikutuksen suojelemiseen. Mediakasvatuksen toteutuksessa ja suunnittelussa tulee huomioida jokaisen lapsen oma kehitys sekä lapsen ajattelun, tunteiden ja persoonallisuuden kehitystehtävät. Mediaa voidaan hyödyntää lapsen kehitysvaiheissa käyttäen lapsen kehitystä tukevia mediasisältöjä. (Stakes 2008, 9-14.)

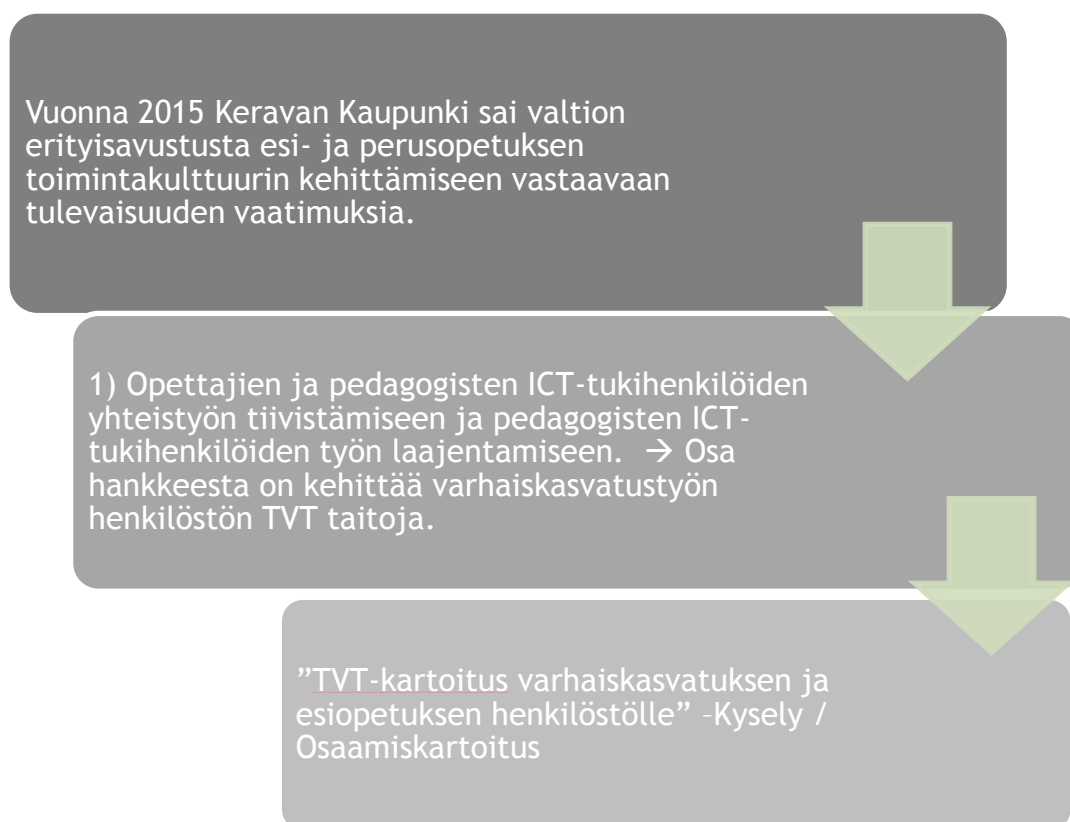
Mediakasvattajan on tärkeää tunnistaa oma roolinsa mediakasvattajana sekä siihen liittyvät toimintaperiaatteet ja vastuut. Kasvattajan on omalla käytöksellään näytettävä esimerkkiä lapsille median käytöstä, osattava suhtautua mediaan kriittisesti, tuntea mediaan liittyvät tekijänoikeudet sekä noudattaa niitä, tunnistaa lasten mediatarpeet ja vastata niihin omassa opetuksessaan. Kasvattajan on huolehdittava turvallisesta median käytöstä lasten kanssa ja hyödynnettävä mediaa työskennellessään lasten perheiden ja vanhempien kanssa. Tämän lisäksi on myös muistettava lapsen oikeus tehdä omia valintojaan, mikä tarkoittaa myös lapsen oikeutta olla osallistumatta mediakasvatukseen, mikäli hän ei halua. (Stakes 2008,15.)

5 Opinnäytetyön yhteys hankkeeseen ja opinnäytetyön tavoitteet

Teen opinnäytetyöni Keravan Kaupungin kasvatusta ja opetustoimen toimeksiannosta. Vuonna 2015 Keravan kaupunki teki Webropol-työkalun kautta Keravan Kaupungin varhaiskasvatuksen henkilöstölle lomakekyselyn heidän omista tieto- ja viestintäosaamisistaan. Kysely on nimeltään ”TVT-kartoitus varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen henkilöstölle”. Sen tavoitteena on muodostaa kokonaiskuva Keravan kaupungin kunnalla työskentelevän varhaiskasvatusta ja esiopetushenkilöstön TVT-osaamisesta ja käytöstä sekä vapaa-ajalla että töissä. Samalla kyselyn tavoitteena on nostaa esille vastaajien toiveita ja koulutustarpeita suhteessa tieto- ja viestintäteknikkaan. Kyselyyn vastasi 140 varhaiskasvatuksen työntekijää, joihin kuuluvat Keravan kaupungin päiväkotien johtajat, lastentarhaopettajat, avustajat sekä erityisopettajat. (Heli Söderqvist.)

Kysely on osa Keravan kaupungin esi- ja perusopetuksen toimintakulttuurin kehittämisen hanketta. Keravan kaupunki sai vuonna 2015 valtiolta erityisavustusta esi- ja perusopetuksen toimintakulttuurin kehittämiseen, jotta se vastaisi tulevaisuuden vaatimuksia. Valtion avustuksella Keravan Kaupunki aloitti kaksi hanketta. Opinnäytetyöni on osa toista hanketta nimeltään opettajien ja pedagogisten ICT- henkilöiden yhteistyön tiivistäminen ja pedagogisten ICT-tukihenkilöiden työn laajentaminen. Hankkeen tarkoituksena on kehittää varhaiskasvatustyön henkilöstön TVT-osaamista. Jotta voidaan kehittää osaamista, on tiedettävä lähtötaso ja myös tämän takia Keravan Kaupungin kasvatusta ja opetustoimi laati kyselyn nimeltään ”TVT-kartoitus varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen henkilöstölle”. Seuraava kaavio kuvaa taustan

selkeästi. (Keravan Kaupunki, Valtion erityisavustus esi- ja perusopetuksen toimintakulttuurin kehittämiseen vastaamaan tulevaisuuden vaatimuksia, hakulomake 2015.)

Kuvio 1: Valtion erityisavustus esi- ja perusopetuksen toimintakulttuurin kehittämiseen vastaamaan tulevaisuuden vaatimuksia, Keravan Kaupunki, 2015

Opinnäytetyöni tavoitteena on analysoida kyselyn vastauksia sekä avata kyselyn avoimia kysymyksiä. Kyselyssä kerättiin sekä määrällistä että laadullista aineistoa. Tulen nostamaan kyselystä esiin tiettyjä kysymyksiä, ristiintaulukoin kysymykset SPSS-ohjelmalla ja tutkin niiden keskinäistä yhteyttä. Keskityn opinnäytetyössäni kuitenkin erityisesti kyselyssä olevien avointen kysymysten analysointiin. Avointen kysymysten kohdalla käytän aineistolähtöistä sisällönanalyysiä eli induktiivista analyysiä. Opinnäytetyöni on mielestäni tärkeä, sillä Keravan Kaupunki voi hyödyntää aineistoa kuntatason TVT-strategiatyössä, täydennyskoulutusten suunnittelussa sekä oppilaitosten omien TVT-suunnitelmien laadinnassa.

Valitsin tämän aiheen, sillä tiedän, että se on hyödyllinen Keravan kaupungille. Tulokset tulevat omalta osaltaan vaikuttamaan ja auttamaan Keravan Kaupungin kasvatus- ja opetustoimia heidän tulevien koulutusten suunnittelussa. Aihe on mielestäni myös hyvin ajankohtainen ja kiinnostava, sillä se tuo uudenlaista tietoa varhaiskasvatus- ja esiopetushenkilöstön osaamisalueista. Työni liittyy kiinteästi koulutuksen kehittämiseen, sillä ennen kuin koulutusta voidaan kehittää, täytyy selvittää, missä mahdollisia kehittämistarpeita on.

5.1 Opinnäytetyön tutkimuskysymykset

Tutkimuksessani haluan tutkia erityisesti sitä, millä tavalla omat kokemukset ja hankittu TVT-osaaminen vaikuttavat TVT:n käyttöön opetuksessa. Tämän pohjalta muotoilin neljä tutkimuskysymystä:

- Onko vastaajien iällä yhteyttä siihen, mistä henkilöstö on nykyisen TVT:n osaamisensa hankkinut?
- Onko eri tavoin hankitulla TVT-osaamisella yhteyttä siihen, miten henkilöstö käsittää oman TVT-osaamisen tasonsa?
- Onko tehtävänimikkeellä yhteyttä siihen, miten henkilöstö kokee oman TVT-osaamisensa pedagogisessa työssä?
- Onko eri tavoin hankitulla TVT-osaamisella yhteyttä siihen, miten henkilöstö kokee oman TVT-osaamisensa pedagogisessa työssä?

Näiden kysymysten lisäksi tulen avaamaan kyselyssä olevia avoimia kysymyksiä. Avoimia kysymyksiä on yhteensä kolme:

- Miten käytät tablet-laitetta lasten kanssa?
- Kerro, miten hyödynnät kuvaamista (digikuvat ja -videot) työssäsi?
- Mitä ja millaista koulutusta erityisesti kaipaisit tieto- ja viestintätekniikan käyttöön liittyen?

5.2 Opinnäytetyön aineisto ja analyysimenetelmät

Kyselyssä on yhteensä 19 kysymystä tai väittämää, joista kolme on avoimia kysymyksiä. Valitsin kvantitatiivisen tutkimusmenetelmän, koska aineistoni on valmista tutkimusaineistoa Keravan Kaupungilta. Määrällisen tutkimuksen tavallisin aineiston keräämisen tapa/mittari on kyselylomake, joka soveltuu hyvin suurelle ja hajallaan olevalle joukolle vastaajia. Kyseinen kyselylomake on vakioitu survey-tutkimus, tarkoittaen, että kaikilta kyselyyn osallistuneilta kysytään täsmälleen sama asiasisältö. Keravan Kaupungin tekemä kysely on toteutettu monivalinta- ja sekamuotokysymyksin, mikä on tyypillistä määrällisen tutkimuksen lomakekyselyssä. Määrällisen tutkimuksen tavoitteena on perustella muuttujia koskevia väitteitä numeroiden ja tilastollisten yhteyksien avulla, ja tämä edellyttää aineiston ryhmittelyä taulukkomuotoon. (Vilka 2015, 94-110.)

Tutkimuskysymyksiin haen vastausta SPSS-ohjelmalla, jolla ajan kyselyn tulokset samaan ohjelmaan ja sekä ristiintaulukoin neljän kysymyksen vastaukset nähdäkseni onko niiden välillä yhteyksiä. Ristiintaulukoinnilla tutkin TVT:n käyttöön liittyvien luokittelukysymysten yhteyttä tutkimusongelmaan liittyviin taustamuuttujiin. Koska Keravan kaupungin kyselyn otoskoko ei ole riittävän suuri, en pysty tulkitsemaan tuloksia Khiin neliö-riippumattomuustestin tuloksien avulla. Tämän takia tulen käyttämään Fisherin tarkan testin arvoja analysoidessani työtäni. Fisherin testillä p-arvon ollessa alle 0,05, sanotaan eroa tilastollisesti melkein merkitseväksi. P-arvon ollessa alle 0,01, eroa sanotaan tilastollisesti merkitseväksi. Jos p-arvo on alle 0,001, eroa sanotaan tilastollisesti erittäin merkitseväksi. (Karjalainen 2004, 194.) Analysoin ja havainnoillistan osan tuloksista pylväsdiagrammin avulla. Tuloksien prosenttiluvut tulen pyöristämään luettavuuden helpottamiseksi. Pyöristäminen ei tule muuttamaan tuloksien luotettavuutta, sillä vastaajien määrä on pieni. Näin ollen pyöristetyt luvutkin ovat edelleen todennukaisia.

Kyselyssä on myös kolme avointa kysymystä, joihin tulen syventymään. Näiden avoimien aineistojen analysointiin tulen käyttämään analyysimenetelmänä aineistolähtöistä sisällönanalyysiä eli induktiivista analyysiä. Sisällönanalyysi perustuu tulkintaan ja päättelyyn, jossa pyritään etenemään empiirisestä aineistosta käsitteellisempää näkemystä kohti. Sisällönanalyysin tarkoituksena on luoda selkeä, sanallinen kuvaus tutkimuskohteesta tai tutkittavasta ilmiöstä. (Tuomi & Sarajärvi 2013, 108-112.)

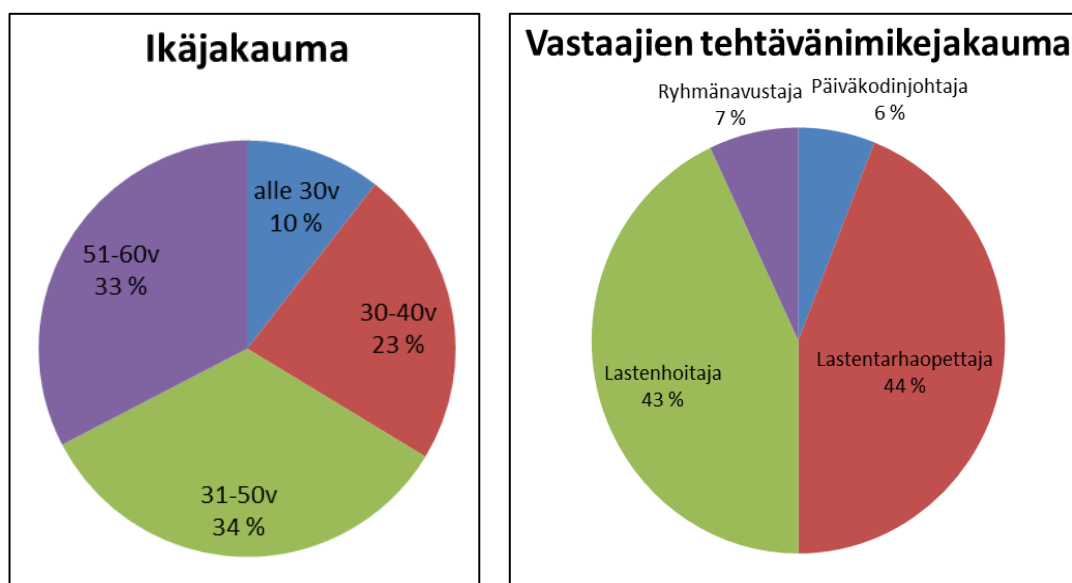
Induktiivisen sisällönanalyysin prosessissa luokitellaan tekstin sanoja ja ilmaisuja niiden teoreettisten ilmaisujen perusteella. Perusideana on, että yksittäisistä tapahtumista tehdyt havainnot yhdistetään laajemmaksi kokonaisuudeksi. Sisällönanalyysiprosessissa käytetään abstrahointia eli käsitteellistämistä. Analyysiprosessissa on yhteensä neljä keskeistä elementtiä: alkuperäisilmaisujen löytäminen, ilmaisujen redusointi eli pelkistäminen, pelkistysten klusterointi eli ryhmittely alakategorioihin, ja lopuksi ylä- tai pääkategorian tai -kategorioiden muodostaminen. (Kylmä & Juvakka 2007, 112-120.) Käytän induktiivista sisällönanalyysiä, sillä se kuvaa luotettavasti aineistoa, jota tulen käsittelemään. Käytännössä käyn läpi jokaisen avoimen kysymyksen vastaukset ja jaottelen samanlaiset tai samaa asiaa tarkoittavat vastaukset samaan ryhmään. Tämän jälkeen lasken vastauksien lukumäärät ja luon vastauksille omat alakategoriat. Alakategorioiden luomisen jälkeen johdattelen niistä pääkategorian. Mikäli samojen vastauksien lukumäärä on liian pieni tai vastauksista ei saa kunnolla selville vastaajan mielipidettä, jaottelen vastaukset yleiseen kategoriaan ja avaan tämän tuloksissa. Tuloksissa tuon esille muutamia suoria lainauksia vastauksista. Lainaukset selkeyttävät lukijalle, millaisia alkuperäiset ilmaukset ovat olleet, ja mitkä ovat niistä johdetut johtopäätökset. Näin välttyn vääralta analysoinnilta tai yleistämiseltä.

6 Tulokset ja tuloksien tarkastelu

6.1 Vastaajien taustatiedot

Kyselyyn vastasi yhteensä 144 Keravan kaupungin varhaiskasvatuksen työntekijää. Työntekijät työskentelivät Keravan Kaupungin päiväkodeissa, johon kuuluvat Aarren, Heikkilän, Jaakkolan, Kalevan, Kanniston, Keravanjoen, Keskustan, Keskuskoulun esiopetusryhmä, Kurjenpuiston, Kurkelan, Lapilan, Marttilan, Naavapuiston, Niinipuun, Päivöläkaaren, Savion, Sompion, Sorsakorven ja Virrenkulman päiväkodit sekä Kalevan koulun esiopetus.

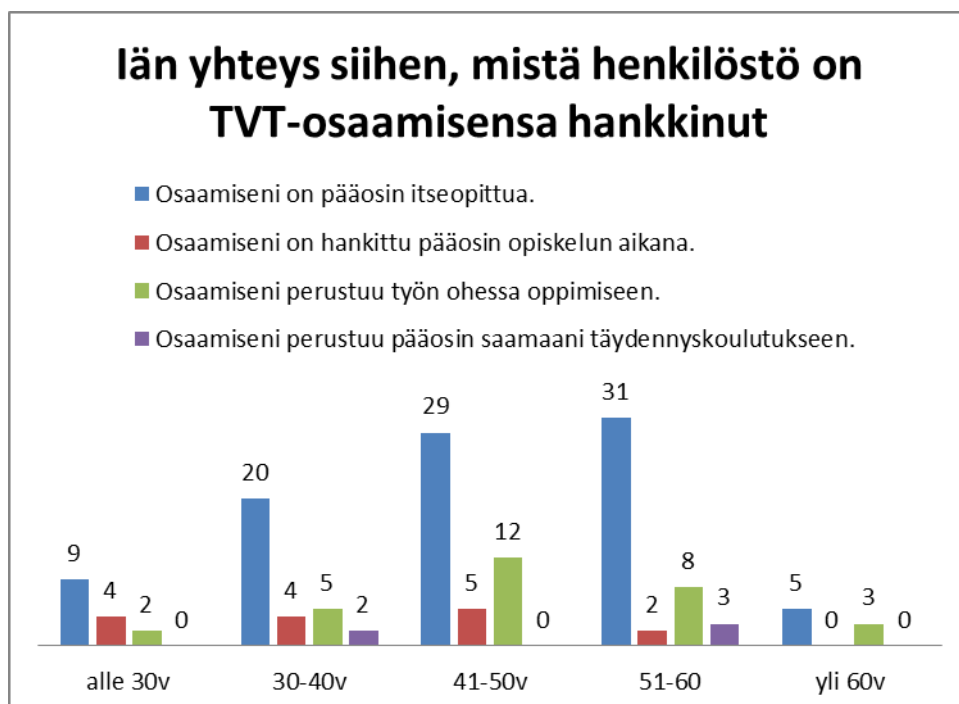
Vastaajien ikä vaihteli alle 30-vuotiaista yli 60-vuotiaisiin. Alle 30-vuotiaita oli yhteensä 15 (10 %). 30-40-vuotiaita oli 31 (22 %), 41-50-vuotiaita oli 46 (32 %), 51-60-vuotiaita oli 44 (31 %) ja yli 60-vuotiaita oli 8 (6 %). Vastanneista suurin osa 66 (44 %) oli lastentarhaopettajia. Lastenhoitajana toimi 62 (43 %) ja ryhmänavustajana 10 (7 %). Loput vastaajista toimi päiväkodinjohtajina ja heitä oli vastaajista 9 (6 %). Koska prosenttiluvut ovat pyöristettyjä, niiden yhteissumma ylittää 100 %. Ylitys ei kuitenkaan vaikuta tulosten luotettavuuteen, sillä vastaajien lukumäärä on pieni.

Kuvio 2: Vastaajien ikäjakauma ja tehtävänimikejakauma

6.2 Iän yhteys siihen, mistä henkilöstö on TVT-osaamisensa hankkinut.

Tämän kappaleen on tarkoitus avata tutkimuksessa tutkittua kysymystä, jossa tutkitaan iän yhteyttä siihen, mistä ja miten henkilöstö on TVT-taitojaan hankkinut. Tutkimusongelman selvittämiseksi ristiintaulukoitiin vastaajien iät siihen, mistä henkilöstö on TVT-taitonsa hankkinut.

Kuvio 3: Iän yhteys siihen, mistä henkilöstö on TVT-osaamisensa hankkinut

Tutkimuksessa kävi ilmi, että alle 30-vuotiaista vastaajista yli puolet eli 9 (60 %) ovat pääosin hankkineet TVT-taitonsa itse opiskelemalla. Samaa totesi 20 (65 %) vastaajista, joiden ikähaarukka on ikävuosien 30-40 välillä. Ikäluokassa 41-50-vuotiaat luku on 29 (63%). Eniten itse opiskelemalla oppineet ovat tuloksien mukaan 51-60-vuotiaat, joita on yhteensä 31 (71 %). Yli 60-vuotiailla luku on 5 (63 %).

Koulun aikana TVT-taitoja eniten oppineet ovat alle 30-vuotiaat, joiden prosentti on yhteensä 4 (27 %). 4 (13 %) ikäluokasta 30-40-vuotiaat kokee samaa. 41-50-vuotiaissa luku on 5 (11 %). Toiseksi vähiten koulun kautta oppineet ovat 51-60-vuotiaat 2 (5 %). Kukaan yli 60 vuotiaista vastaajista ei ole oppinut TVT-taitojaan koulussa.

Alle 30-vuotiaista vastaajista kaksi (13 %) kokee oppineensa TVT-taitonsa työn ohella kun taas ikäluokassa 30-40-vuotiaat osuus on viisi (16 %) vastaajaa. Toiseksi eniten työn ohella TVT-taitoja oppineet ovat 41-50-vuotiaat, joiden osuus 12 (26 %). 51-60-vuotiaista kahdeksan (18 %) koki samoin. Eniten työssä oppineet ovat yli 60-vuotiaat, joita on kolme (38 %).

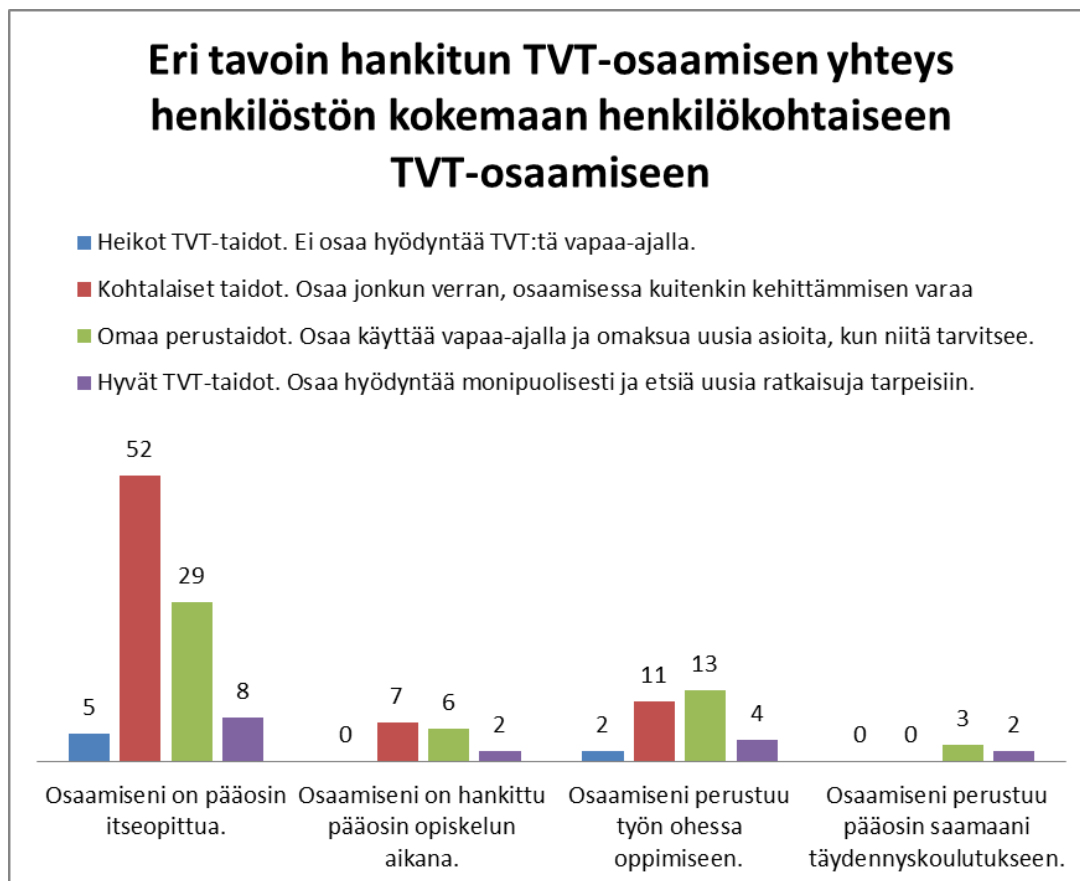
Suurin osa vastaajista ei ollut oppinut nykyisiä TVT-taitojaan täydennyskoulutuksen kautta. Vastauksissa nousi esille, ettei yksikään ikäluokasta 30-vuotiaat, 41-50-vuotiaat ja yli 60-vuotiaat ole oppinut TVT-taitojaan ensisijaisesti täydennyskoulutuksesta. Ikäluokasta 30-40-vuotiaat taas 2 (7 %) koki omaavansa TVT-taitonsa pääosin täydennyskoulutuksen vuoksi. 51-60-vuotiaiden vastaajien kohdalla luku on kolme (7 %).

lällä ei ole yhteyttä siihen, miten henkilöstö on nykyisen TVT:n osaamisensa hankkinut (Fisherin tarkka testi, $p=0.368$). Tulos on linjassa myös teoriaosuudessa tuotuun huomioon, jossa iällä ei ole yleisestä oletuksesta huolimatta nähty olevan merkitystä ihmisten TVT-taitoihin. (M-T Kaarakainen & O. Kivinen 2015, 49.) Tulosten perusteella voimme kuitenkin päätellä, että täydennyskoulutuksessa saattaa olla parantamisen varaa, sillä tällä hetkellä suurimman osan (66 %) Keravan Kaupungin varhaiskasvatuksen työntekijöiden TVT-osaamisesta perustuu itseopiskeluun, kun taas työn ohella opittuun perustuen on vain 21 % vastaajista ja täydennyskoulutukseen perustuen vain 4 % vastaajista. Kyselystä ei kuitenkaan käynyt ilmi kuinka moni vastaajista on saanut täydennyskoulutusta ja onko koulutus kuitenkin tuonut jotain lisäosaamista työntekijöille muulla tavoin hankitun oppimisen lisäksi.

6.3 Hankitun TVT-osaamisen yhteys henkilöstön kokemaan henkilökohtaiseen ja pedagogiseen TVT-osaamiseen.

Tutkimusongelman tavoitteena on selvittää, onko eri tavoin hankitulla TVT-osaamisella yhteyttä henkilöstön kokemaan sekä henkilökohtaiseen että pedagogiseen TVT-osaamiseen. Tutkimusongelman selvittämiseksi ristiintaulukoitiin seuraavat kysymykset: ”Mihin nykyinen TVT-osaamisesi perustuu?” ja ”Valitse vaihtoehto, joka kuvaa omaa osaamistasi henkilökohtaisessa TVT:n käytössä” sekä ”Mihin nykyinen TVT-osaamisesi perustuu?” ja ”Valitse vaihtoehto, joka kuvaa parhaiten omaa osaamistasi TVT:n pedagogisessa käytössä.”

Tulosten mukaan eri tavoilla hankittu osaaminen ei vaikuta siihen, miten henkilöstö kokee TVT-osaamisensa henkilökohtaisella tasolla. Eri tavoin hankitulla osaamisella on kuitenkin tilastollisesti merkitsevä yhteys siihen, miten työntekijät kokevat osaamisensa pedagogisella tasolla.

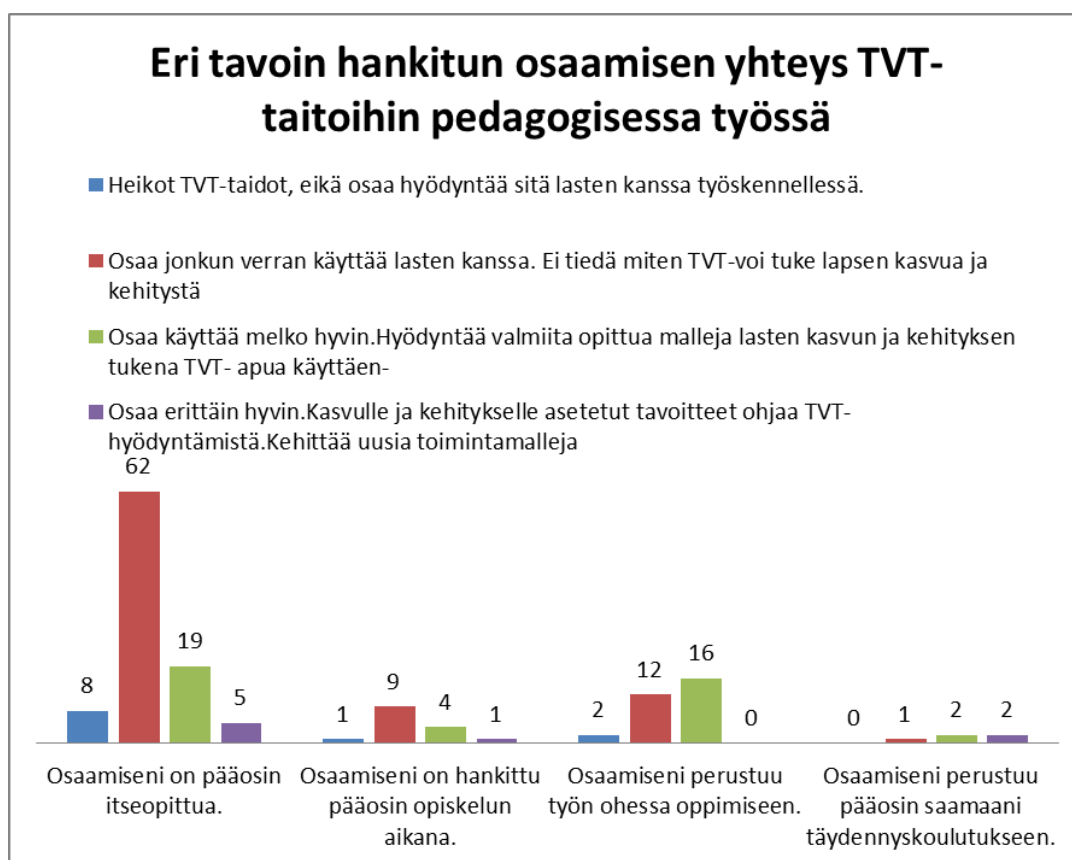
Kuvio 4: Eri tavoin hankitun TVT-osaamisen yhteys henkilöstön kokemaan henkilökohtaiseen TVT-osaamiseen

Tutkimuksessa kävi ilmi, että 5 (5 %) vastaajista, joiden TVT-osaaminen perustuu itseopiskeluun, kokee taitojensa olevan huonot, eikä koe osaavansa hyödyntää taitojaan vapaa-ajalla. Vastaajista 52 (55 %) puolestaan kokee omaavansa kohtalaiset TVT-taidot, vaikka kehittämisen varaa vielä löytyy. Vastaajista 29 (31 %) kokee omaavansa TVT:n perustaidot ja osaavansa hyödyntää niitä vapaa-ajallaan sekä omaksua uusia asioita tarvittaessa. Kahdeksan (9 %) vastaajista omaa mielestään hyvät TVT-taidot sekä osaa hyödyntää taitojaan monipuolisesti sekä etsiä uusia ratkaisuja tarpeisiinsa.

Yksikään vastaajista, joka on hankkinut osaamisensa pääosin koulusta, ei koe omaavansa heikkoja TVT-taitoja, kun taas lähes puolet (N=7) kokee omaavansa kohtalaiset taidot. Kuusi (40 %) vastaajista kokee omaavansa tarvittavat perustaidot. Hyviä taitoja omaavia oli yhteensä 2 (13%).

Vastaajista, joiden TVT-osaaminen perustuu työn ohessa oppimiseen, kaksi (7 %) kokee omaavansa huonot TVT-taidot, kun taas 11 (37 %) arvioi taitonsa kohtalaisiksi. Vastaajista 13 (43 %) kokee osaavansa TVT:n perustaidot ja neljä (13 %) piti taitojaan hyvinä. Kukaan vastaajista, joiden osaaminen perustuu pääosin täydennyskoulutukseen, ei koe taitojaan heikoiksi. Kolme

(60 %) kokee taas saaneensa koulutuksesta paljon irti ja omaavansa hyvät TVT-perustaidot. Kaksi (40 %) arvioi TVT-osaamisensa hyväksi täydennyskoulutuksen käymisen jälkeen.

Kuvio 5: Eri tavoin hankitun osaamisen yhteys TVT-taitoihin pedagogisessa työssä

Tuloksista käy myös ilmi, että vastaajista, joiden TVT-taidot perustuvat itseopiskeluun, 8 (9 %) kokee TVT-taitonsa heikoiksi, eikä koe osaavansa hyödyntää niitä lasten kanssa työskennellessään. Ainostaan yksi vastaajista, joiden osaaminen on hankittu opiskelun aikana, kokee saamaa. Työn ohella TVT-taitoja hankkineista kaksi arvioi taitonsa heikoiksi ja täydennyskoulutukseen perustuen oppineista kukaan ei koe samaa.

Itseopiskelulla osaamisensa hankkineista 62 (67 %) arvioi osaavansa hyödyntää TVT:tä jonkun verran, mutta ei tiedä, miten sitä voidaan hyödyntää lasten kasvussa ja kehityksessä. Koulun aikana TVT-osaamisensa hankkineista yli puolet vastaajista 9 (60 %) ja työn ohella oppineista 12 (40%) arvioivat samaa. Täydennyskoulutuksen kautta taitonsa oppineista yksi osaa hyödyntää TVT:tä kohtalaisesti.

19 (20 %) itseopiskelulla osaamisensa hankkineista kokee osaavansa hyödyntää TVT:tä lasten kanssa melko hyvin. He osaavat myös hyödyntää valmiita materiaaleja ja valmiiksi opittuja malleja lasten kasvun kehityksen tukena TVT:tä apuna käyttäen. Opiskelun aikana TVT-

osaamisensa hankkineista 4 (27 %) sekä työn ohella oppineista 16 (53 %) kokee samaa. Täydennyskoulutuksen kautta oppineista kaksi kokee taitonsa melko hyväksi.

Itseopiskelulla osaamisensa hankkineista 5 (5 %) arvioi osaavansa hyödyntää TVT:tä lasten kanssa erittäin hyvin. Lapsen kasvulle ja kehitykselle asetetut tavoitteet ohjaavat heidän TVT:n hyödyntämistä ja he kehittävät itse uusia malleja ja toimintatapoja tavoitteiden saavuttamiseksi. Koulun aikana TVT-osaamisensa hankkineista yksi arvioi samaa. Kukaan työn ohella oppineista ei ole tätä mieltä. Puolestaan täydennyskoulutuksen kautta oppineista 2 (40 %) arvioi taitonsa erittäin hyväksi.

Tulosten perusteella voidaan päätellä, että täydennyskoulutus on ollut hyödyllistä sillä kaikki, jotka ovat hankkineet osaamisensa pääosin täydennyskoulutuksesta, kokevat omaavansa vähintään hyvät TVT-perustaidot. Tästä voidaan päätellä, että täydennyskoulutusta voitaisiin järjestää enemmän. Vaikka tulokset antavat selkeää kuvaa täydennyskoulutuksen tärkeydestä, kyselyyn vastanneita on ollut hyvin vähän ja tämä omalta osaltaan vaikuttaa tuloksiin ja sen luotettavuuteen.

Tieto- ja viestintäteknologista osaamista voidaan tutkia eri menetelmillä. Tyypillisintä on tutkia itsearviointiin perustuvien kyselylomakkeiden avulla, sillä se on usein helposti toteuttavissa ja vaativat muita menetelmiä vähemmän resursseja. Pelkkä kyselylomakkeiden käytön ongelmana on kuitenkin arvioinnin ja todellisen osaamisen välien epäsuhta. Tämä täytyy myös ottaa huomioon näiden tulosten tulkinnassa. Osaamista voidaan selvittää myös havainnoimalla tai itsearviointia ja osaamista kartoittavien tehtävien yhdistelmillä. Kaikilla menetelmillä on omat etunsa ja heikkoutensa. (M-T Kaarakainen & O. Kivinen 2015, 50.)

6.4 Tehtävänimikkeen yhteys henkilöstön kokemaan omaan TVT-osaamiseen pedagogisessa työssä

Tutkimusongelman selvittämiseksi ristiintaulukoitiin vastaajien tehtävänimikkeitä heidän kokemuksiin siitä, miten he kokevat oman TVT-osaamisensa tason. Fisherin arvon mukaan tehtävänimikkeellä on tilastollisesti merkitsevä yhteys ($p=0,017$) siihen, miten henkilöstö kokee oman TVT-osaamisensa.

Kuvio 6: Tehtävänimikkeen yhteys TVT-taitoihin pedagogisessa käytössä

Tuloksen mukaan lastentarhaopettajista 3 (5 %) ja lastenhoitajista 6 (10 %) koki TVT-taitonsa heikoksi, eikä koe pystyvänsä hyödyntämään taitoja lasten kanssa työskennellessä. Ryhmäavustajien kohdalla luku on 2 (20 %). Päiväkodinjohtajista kukaan ei koe samaa.

Lastentarhaopettajista 31 (48 %) ja lastenhoitajista 44 (72 %) arvioi osaavansa hyödyntää TVT:tä lasten kanssa jonkun verran, mutta ei tiedä, miten TVT:n avulla voi tukea lapsen kehitystä ja kasvua. Ryhmäavustajista 5 (50 %) ja päiväkodinjohtajista 4 (44 %) arvioi samaa.

Kyselyyn vastanneista lastentarhaopettajista 23 (36 %) ja lastenhoitajista 10 (16 %) kokee osaavansa käyttää TVT:tä työssään melko hyvin sekä osaavansa hyödyntää valmiita opittuja malleja lasten kasvun ja kehityksen tukena TVT:tä apua käyttäen. Ryhmäavustajista 3 (30 %) ja päiväkotijohtajista 5 (56 %) kokee samoin. Lastentarhaopettajista 7 (11 %) ja lastenhoitajista 1 (2 %) arvioi osaavansa hyödyntää TVT:tä työssään erittäin hyvin. Kasvulle ja kehitykselle asetetut tavoitteet ohjaavat heidän TVT:n hyödyntämistä työssä ja he kehittävät itse uusia malleja ja toimintatapoja tavoitteiden saavuttamiseksi. Ryhmäavustajista ja päiväkodinjohtajista yksikään ei arvioi samaa.

Kuten taulukosta 4 huomataan, TVT:n käytössä on huomattavia eroja tehtävänimikkeiden välillä. Päiväkodinjohtajat selvästi luokittelevat TVT-taitonsa parhaimmiksi ja kokevat osaavansa hyödyntää TVT:tä lapsen kasvun ja kehityksen hyväksi. Myös lastentarhaopettajien ammat-

tinimike vaikuttaa selvästi siihen, miten he kokevat osaavansa käyttää TVT:tä pedagogisesti. Huonoiten TVT:tä osaavat käyttää taulukon mukaan lastenhoitajat.

6.5 Avointen kysymysten tulokset

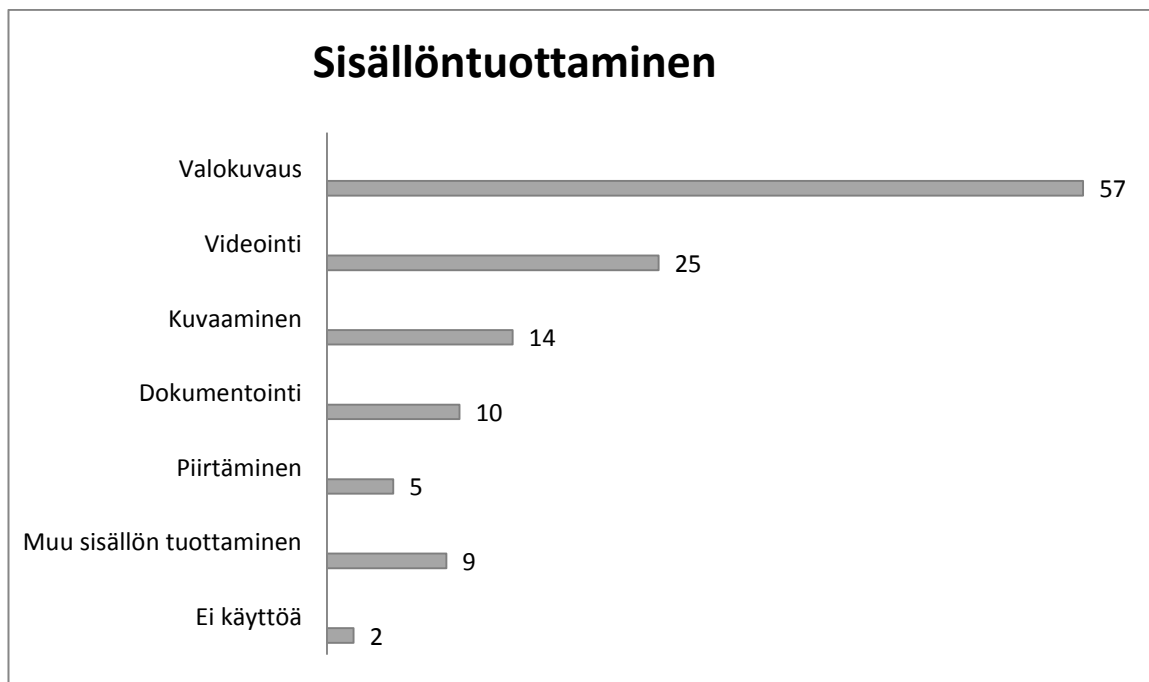
Tämän kappaleen tarkoituksena on avata kyselyssä olevat avoimet kysymykset. Avoimia kysymyksiä oli yhteensä kolme:

- Miten käytät tablet-laitetta työssäsi lasten kanssa ?
- Kerro, miten hyödynnät kuvaamista (digikuvat ja/tai videot) työssäsi?
- Mitä tai millaista koulutusta kaipaisit erityisesti tieto ja viestintätekniiikan käyttöön liittyen?

Avointen kysymysten tuloksia on eritelty sisällönanalyysiä käyttäen ja tulosten alkuperäisilmaukset on ensin jaoteltu alaluokkiin ja siitä yläluokkiin. Avoimiin kysymyksiin vastasi yhteensä 111 työntekijää. Koska kyseessä oli avoimet kysymykset, yhdeltä samalta vastaajalta saatiin tulla vastauksia useampaan kategoriaan, jolloin tuloksia on enemmän kuin 111. Tulokset on esitetty myös taulukoin tulosten tulkinnan selkeyttämiseksi.

6.6 Tablet-laitteen käyttö lasten kanssa

Ensimmäiseen avoimeen kysymykseen vastasi yhteensä 111 Keravan Kaupungin varhaiskasvatustyöntekijää. Vastauksiin vastattiin anonyymina eikä suurimmasta osasta vastauksia pystytty päättelemään, mikä on vastaajan tehtävänimike. Ensimmäisen avoimen kysymyksen pääluokaksi on laitettu sisällöntuottaminen. Sisällöntuottaminen kuvaa tapaa, millä työntekijät ovat käyttäneet tablet-laitetta lasten kanssa tuottaen sillä jotakin sisältöä.

Kuvio 7: Sisällöntuottaminen

Sisällöntuottamisen ensimmäinen alaluokka on valokuvaus, joka on myös yleisin käyttötapa. Valokuvauksessa otetaan valokuvia, eli tuotetaan valokuvia ja sen takia se kuuluu luonnollisesti ensimmäiseen pääluokkaan. Tutkimuksessa kävi ilmi, että vastaajista yhteensä 57 käyttää tablettia valokuvaamiseen. Valokuvauksella tarkoitetaan tässä tapauksessa joko lasten kanssa valokuvaamista, lasten toiminnan valokuvaamista tai sitä, että lapset itse valokuvaavat. Useimmissa vastauksissa ei erikseen määritelty käyttökohdetta, minkä takia vastauksia ei ole eritelty taulukossa tarkemmin.

Videointi on sisällöntuottamisen toinen alaluokka, sillä siinä tuotetaan videoita. Videoinnilla tarkoitetaan joko lasten toiminnan videokuvaamista, lasten kanssa videointia tai sitä, että lapset itse videokuvaavat. Tutkimuksen vastauksista nousi esille, että työntekijöistä 25 käyttää tablet-laitetta videokuvaamiseen. Yksi vastaajista kertoi tekevänsä pieniä elokuvia ja myös tämä vastaus on laskettu osaksi videokuvaamista. Koska useimmissa vastauksissa ei myöskään erikseen määritelty käyttökohdetta, vastauksia ei määritelty tuloksessa tarkemmin.

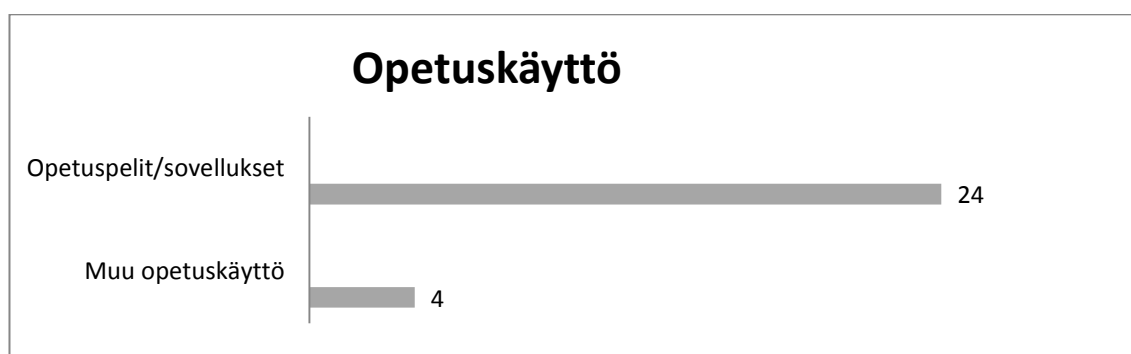
Kuvaaminen on sisällöntuottamisen kolmanneksi käytetyin käyttötapa. Kuvaamisella voidaan tarkoittaa joko valokuvaamista tai videokuvaamista sekä kumpaakin yhtä aikaa. Monista vastauksista ei pystytty lauseen ja kontekstin avulla päättelemään mihin kategoriaan vastaukset kuuluisivat, joten kuvaamiselle päätettiin tehdä oma alaluokkansa. Näin voidaan taata, ettei oma tulkintani vääristä tuloksia. Tutkimuksessa kävi ilmi, että työntekijöistä 14 käyttivät tablet-laitetta kuvaamiseen.

Kyselyssä nousi esille, että vastaajista 10 käyttää tablet-laitettaan dokumentointiin. Kielitoimiston sanakirjan mukaan (2006, 105-106) dokumentointiin sisältyy ”todistamista, vahvistamista tai tallentamista”. Dokumentiksi lasketaan kaikki asiakirjat, asiapaperit, todistuskappaleet tai todisteet, mitä on saatavilla. Termiä kirjaaminen pidetään usein dokumentoinnin synonyymina. Hujalan (2007) mukaan päiväkodissa tapahtuvan dokumentointiin sisältyy esimerkiksi kaikki havainnoinnista tehdyt muistiinpanot, lasten tuotokset, kuvat, äänitteet tai videot sekä lapsen elämäntapahtumista tehdyt kertomukset, joihin voidaan liitteeksi laittaa tekstejä, kirjeitä, raportteja tai tarkistuslistoja. Heikan (2009) mukaan dokumentoinnilla tarkoitetaan puolestaan ainoastaan arviotiedon kirjaamista ja tallentamista. Tuloksissani dokumentoinnilla tarkoitetaan kaikkia päiväkodissa tapahtuvia varhaiskasvatuksen liittyviä kirjaamis- ja tallentamismenetelmiä.

Yksi vastaajista kertoi tehneensä tablet-laitteella haastattelua ja tämä on mielestäni yksi esimerkki dokumentoinnin tavoista. Koska suurimmassa osassa vastauksista mainittiin vain pelkkä dokumentointi, ei pystytty tarkentamaan, minkälaista dokumentointia vastaajat tarkoittivat. Hyvänä esimerkkinä toimii seuraava alkuilmaisu;

”Etsimme tietoa, oppimispelit, dokumentointi ja kuvaaminen.”

Viisi vastaajista kertoi käyttäneensä tablet-laitetta piirtämiseen. Koska piirtämisessä tuotetaan kuvia, kuuluu se luonnollisesti sisällöntuottamiseen. Muuhun sisällöntuottamiseen kuuluivat kaikki loput vastaukset, joista ei pystytty kehittämään alaluokkia vastausten lukumäärien vähäisyyden takia. Yksi tähän alaluokkaan kuuluva on blogien tekeminen, jonka kolme vastaajista mainitsi. Myös kirjan tekeminen, josta oli kolme mainintaa, kuuluu samaan alaluokkaan. Loput samaan alaluokkaan kuuluvat maininnat olivat animaatio, sisällöntuottaminen ja sadutus. Näistä kaikista oli yksi maininta. Kaksi vastaajaa kertoi, etteivät he käytä lainkaan tablet-laitetta työssään työkuvansa takia. Toinen heistä ei työskentele lasten ryhmässä ja toinen työskentelee pääsääntöisesti vain avustajana.

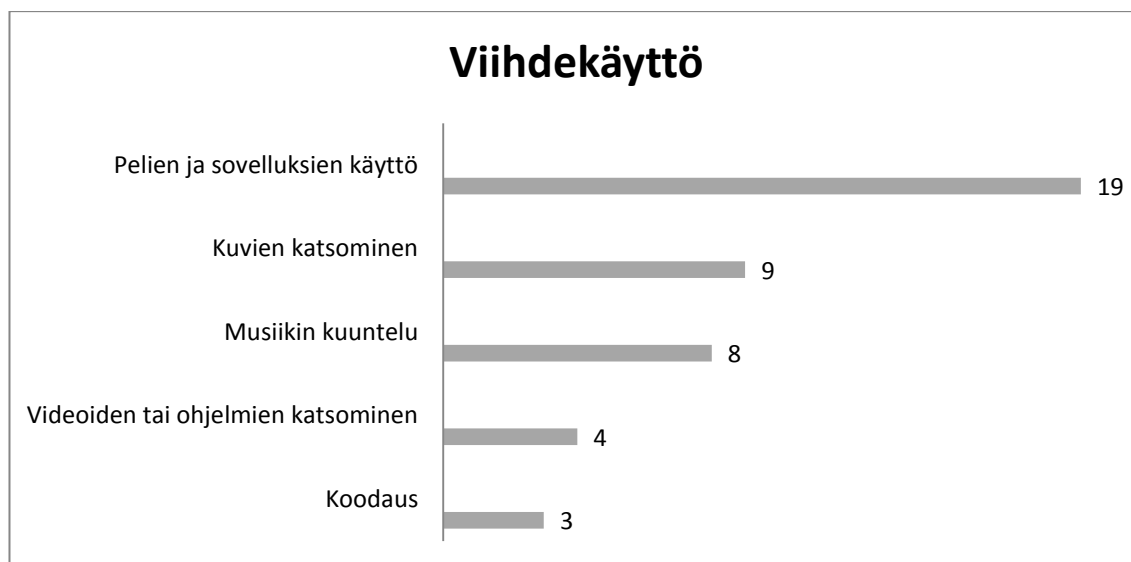
Kuvio 8: Opetuskäyttö

Opetuskäyttö on yksi pääluokista, jonka koin tärkeäksi sillä vastauksissa oli opetuskäytöstä paljon mainintaa. Opetuskäyttöön kuuluvat alaluokat ovat opetuspelit/sovellukset ja muu opetuskäyttö. Kyselyssä kävi ilmi, että 24 työntekijöistä hyödynsi erilaisia opetuspelejä tai sovelluksia lasten kanssa tablet-laitetta käyttäessään. Kuusi vastaajista mainitsi käyttävänsä matematiikkaan tai numeroiden harjoitteluun kuuluvia ohjelmia tai pelejä. Seitsemän vastaajista kertoi hyödyntävänsä tablet-laitteella äidinkieleen ja sanoihin liittyviä oppimispelejä. Loput vastaajista mainitsivat pelkästään termin opetuspelit.

Muuhun opetuskäyttöön kuuluvat kaikki vastaukset, joissa mainittiin tablet-laitteiden käyttö yleisesti opetuksessa. Kyseisistä vastauksista ei käynyt ilmi, miten tablettia käytettiin opetuskäytössä. Kuten taulukosta 6 näkyy, vastauksista yhteensä neljä kuuluu tähän alaluokkaan. Hyvänä esimerkkinä toimii seuraava alkuperäisilmaisu:

” S2-opetukseen ja tutkimiseen/opetteluun”

Vastauksia analysoidessani huomasin, että monet työntekijät käyttivät tablet-laitetta paljon lasten kanssa viihdeeseen ja tämän takia päätin luoda oman pääluokan viihdekäytölle. Tässä tapauksessa viihdekäytöllä tarkoitetaan tablet-laitteen käyttöä pelien tai sovellusten muodossa, kuvien ja videoiden tai ohjelmien katseluun, musiikin kuunteluun tai koodaukseen.

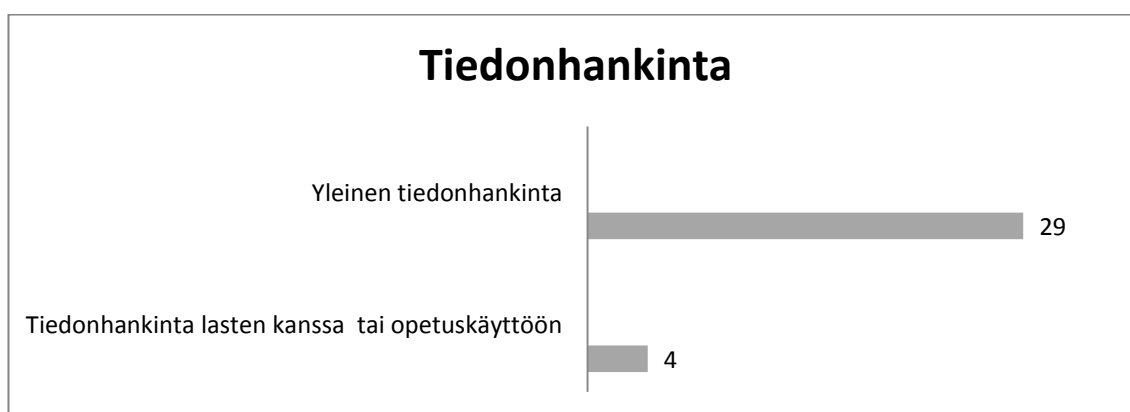
Kuvio 9: Viihdekäyttö

Tutkimuksessa kävi ilmi, että vastaajista 19 hyödynsi erilaisia pelejä ja sovelluksia viihdekäyttöön tablet-laitetta käyttäessään. Pelien ja sovellusten käytöllä tarkoitetaan joko lasten omaa pelaamista ja sovellusten käyttämistä tai työntekijöiden kanssa pelaamista ja sovellusten hyödyntämistä. Suurin osa vastauksista viittasi lasten omaan pelaamiseen ja sovellusten

käyttöön. Työntekijät toimivat tässä tapauksessa enemmän taustatukena, mikäli lapset eivät osanneet sovelluksia käyttää.

Tuloksissa nousi myös esille, että kahdeksan vastaajista käytti tablet-laitetta lasten kanssa musiikin kuunteluun. Kaksi heistä mainitsi sanan Youtube ja yksi mainitsi lastenlaulut. Musiikista ei määritelty vastauksissa sen enempää. Koodaus nousi tuloksissa esiin kolme kertaa.

Tablet-laitteiden käyttö välineenä tiedonhankinnassa tuli esille vastauksissa monesti, minkä takia oli luonnollista tehdä siitä oma pääluokkansa.

Kuvio 10: Tiedonhankinta

Tutkimuksen vastauksissa kävi ilmi, että 29 kaikista vastaajista käyttivät tablet-laitetta yleiseen tiedonhankintaan. Kaikki vastaukset, missä ei ole tarkennettu mihin tarkoitukseen tiedonhankintaa tehtiin, laitettiin tähän alaotsikkoon. Tiedonhankinta lasten kanssa tai opetuskäyttöä varten nousi esiin 4 vastauksessa. Tähän kategoriaan laitettiin kaikki vastaukset, jossa kävi selvästi ilmi että, tiedonhankintaa tehtiin opetuskäyttöä varten. Hyvänä esimerkkinä toimivat seuraavat alkuperäisilmaukset;

”Toimin s2-lastentarhanopettajana ja hyödynnän tablettini kameraa ja kuvia, erilaisia sovelluksia sekä internettiä (kuvahaut, tietohaut jne.)”

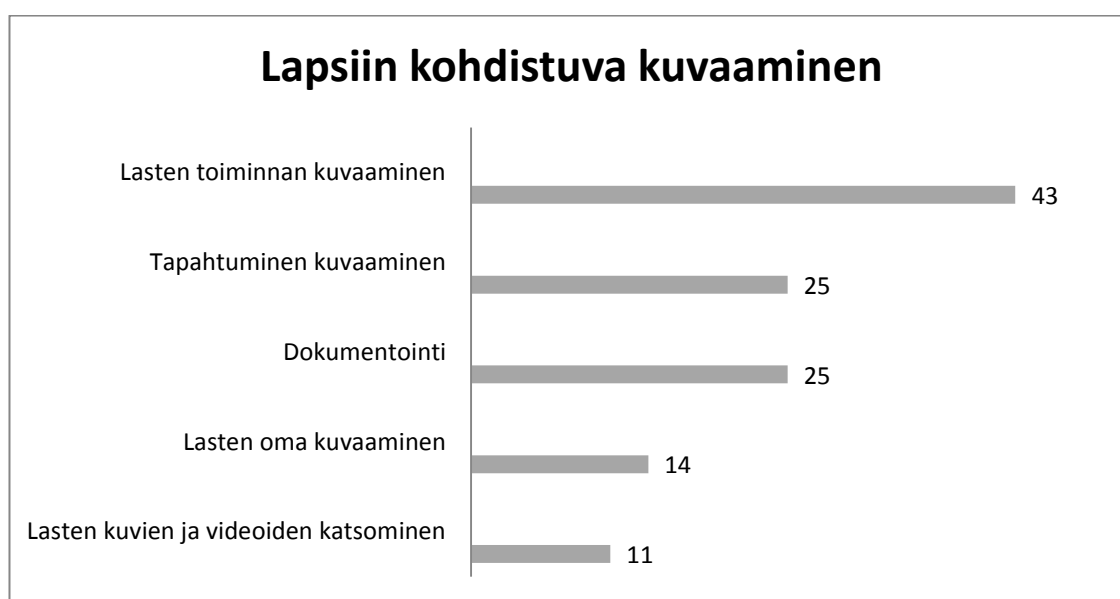
”Opetusmateriaalin etsiminen, tiedon etsiminen lasten kanssa, virittäminen, sadutus, animaatiot, kuvaus, videointi, oppimispelit”

Vaikka tiedonhankinta lasten kanssa ja opetuskäyttö kategoriassa oli selvästi vain neljä vastausta, kategorian luku olisi voinut olla suurempi, sillä emme voi tietää mihin tarkoitukseen muut 29 vastaajat tiedonhankintaa käyttivät. Osa heistä olisi voinut käyttää tiedonhankintaa myös opetuskäytössä, vaikka eivät niin ole täsmentäneet. Koska näiden 29 vastauksien kohdalla ei kontekstista voitu päätellä mihin tarkoitukseen tiedonhankintaa käytettiin, koin parhaak-

si sijoittaa vastaukset yleiseen tiedonhankintakategoriaan, jottei se väärennä tulosten luotettavuutta.

6.7 Kuvaamisen (digikuvat ja/tai -videot) hyödyntäminen työssä

Toisen avoimen kysymyksen tarkoituksena on saada selville, miten työntekijät käyttävät digikuvia tai videoita omassa työssään. Tähän avoimeen kysymykseen vastasi yhteensä 95 Keravan kaupungin työntekijää. Kysymysten perusteella vastaukset ovat lajiteltu kahteen pääluokkaan, joista toinen on nimeltään ”Lapsiin kohdistuva kuvaaminen”. Tähän pääluokkaan kuuluu kaikki vastaukset, jossa kuvaaminen on jollain tapaa lapsiin kohdistuvaa tai lasten kanssa yhdessä tehtävää.

Kuvio 11: Lapsiin kohdistuva kuvaaminen

Tuloksista kävi ilmi, että suurin osa työntekijöistä käyttää digikuvia tai -videoita lasten toiminnan kuvaamiseen. Lasten toiminnan kuvaamisella tarkoitetaan päiväkodissa tapahtuvaa lasten arjen ja heidän erilaisten toimintojen kuvaamista. Tähän vastasivat yhteensä kaikista vastaajista 43, joista 21 kertoi kuvaavansa ylipäätään lapsia ja heidän arkeaan. Viisi vastaajista tarkensi hieman enemmän ja mainitsi kuvaavansa lasten leikkejä. Muita kuvauskohteita näiden lisäksi olivat lasten oppimisen, jumppatuokioiden, projektien ja erilaisten esityksien kuvaaminen.

Tapahtumien kuvaamisella tarkoitetaan tässä tutkimuksessa erilaisten juhlien, tapahtumien tai retkien kuvaamista. Koska tapahtuma on aina irrallinen hetki päiväkodin arjesta, koin hyväksi eritellä sen omaksi alaluokakseen. Vastauksista kävi ilmi, että yhteensä 25 vastaajista

käyttää kameraa erilaisten tapahtumien kuvaamiseen, joista 18 mainitsi retkien kuvaamisen ja 4 juhlien kuvaamisen. Vastaaajista 10 mainitsi yleisesti tapahtumien kuvaamisen.

Tuloksia analysoidessani huomasin, että yhteensä 25 vastaajista käytti digikuvia ja -videoita dokumentoitiin. Dokumentoinnin käsite ei ole muuttunut tässä vaiheessa, vaan tarkoittaa edelleen kaikkea päiväkodissa tapahtuvasta havainnoinnista tehtyjä muistiinpanoja, lasten tuotoksia, kuvia, äänitteitä tai videoita sekä lapsen elämäntapahtumista tehtyjä kertomuksia. Vastauksista 12 mainitsi yleisesti dokumentoinnin ja viisi mainitsi dokumentoivansa digikuvilla ja -videoilla lasten toimintaa. Toiset viisi mainitsi kuvaavansa lasten tuotoksia ja yksi vastaajista kertoi hyödyntävänsä näitä lasten videohaastattelamiseen. Kaksi vastaajista kertoi käyttävänsä digikuvia ja -videoita omia muistiinpanojaan varten. Hyvänä esimerkkinä toimivat seuraavat alkuperäisilmaukset:

”Toiminnan dokumentointiin, ryhmän blogin visualisointiin”

”Päivittäisen toiminnan kuvaamista lähinnä sekä erilaisten tapahtumien kopiointi/muistiinpanovälineenä”

”Videohaastatteluita lapsista, kuvia arjesta ja tapahtumista, retkistä”

Työntekijöiden kuvaamisen lisäksi vastauksista nousi esille, että myös lapset pääsivät hyödyntämään digikuvia ja -videoita päiväkodin arjessa. Lasten oma kuvaaminen -alaotsikolla viitataan kaikkiin toimintoihin, missä lapset itse kuvaavat. Tähän kategoriaan saatiin yhteensä 14 vastusta, joista 9 mainitsi lasten tekemää yleistä kuvaamista ilman sen erityisempää tarkennusta. Lopuista vastauksista kävi ilmi lasten kuvaavan tiettyjä projekteja varten tai oppimisen vahvistamista ja toimintatuokioita varten. Seuraavat alkuperäisilmaukset toimivat hyvinä esimerkkeinä:

”Leikki hetkistä kuvia, retkiltä yms. myös lapset ottavat itse kuvia erilaisiin projekteihin.”

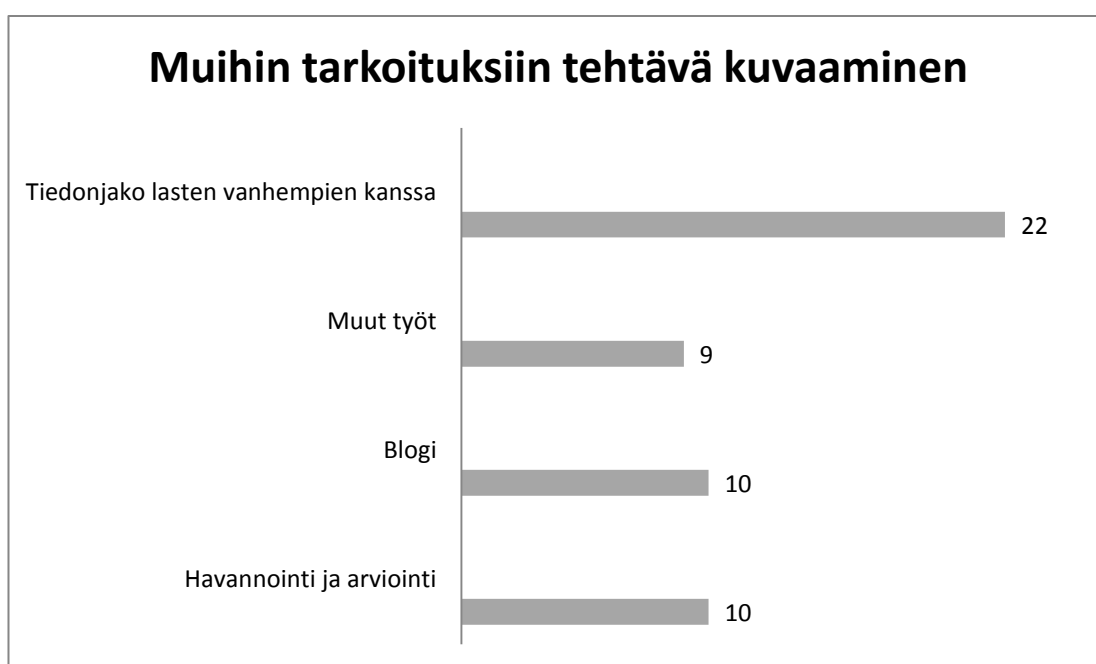
”Ryhmällämme on facebook- ryhmä, johon otan kuvia. Lisäksi saatamme ottaa esimerkiksi eri teemoihin liittyen ja käytämme niitä läpi toimintatuokiolla.”

Tuloksien tarkastelussa huomasin, että monet vastaajista hyödynsivät digikuvia ja -videoita lasten kuvien ja videoiden katseluun. Myös tämän takia päätin luoda sille oman alaotsikkonsa. Tähän alaotsikkoon oli yhteensä 11 vastausta. Monet vastaajista käyttivät myös sanaa ”muistelu”, joka toimii mielestäni synonyymina lasten kuvien ja videoiden katseluun ja sen takia se luonnollisesti kuuluu tähän alaotsikkoon. Hyvänä esimerkkinä toimivat seuraavat alkuperäisilmaukset:

” Katsotaan lasten kanssa omia videoita.”

”Tallentamiseen ”parhaat” hetket. Lasten kanssa muisteleminen”

Lapsiin kohdistuvan kuvaamisen lisäksi, vastauksista nousi esille myös muita kuvaamisen kohteita, jotka eivät suoranaisesti kohdistu lapsiin. Vaikka kaikki kuvaaminen jollain tapaa liittyy lapsiin, näissä vastauksista kuvaamisen käyttö on jatkunut muihin tarkoituksiin. Tämän takia koin järkeväksi luoda niille oman pääotsikkonsa, jota kutsutaan Muihin tarkoituksiin tehtäväksi kuvaamiseksi.

Kuvio 12: Muihin tarkoituksiin tehtävä kuvaaminen

Kaikista vastaajista yhteensä 22 Keravan kaupungin varhaiskasvatuksen työntekijää kertoi käyttävänsä digikuvia ja -videoita hyväksi lasten vanhempien kanssa tietojen jakamiseen. Vastauksista kävi ilmi, että työntekijät näyttävät kuvien ja videoiden avulla vanhemmille päiväkodin arkea sekä heidän lasten kuulumisia ja tekemisiä. Myös näyttämällä lasten tekemiä tuoksia, pääsevät vanhemmat näkemään, mitä kaikkea lapsi on päiväkodissa tehnyt tai mitä teemoja päiväkodissa on ollut. Muutamasta vastauksesta kävi ilmi, että työntekijät jakavat kuvia lapsista näiden vanhemmille myös Facebook-ryhmän tai sähköpostin kautta.

Tuloksissa nousi esille, että työntekijät käyttivät digikuvia ja -videoita myös päiväkodin ylläpitämään blogiin. Kolme vastaajista kertoi käyttävänsä kuvia ja videoita vain yleisesti blogiin.

Loput vastaajista taas kertoivat päivittävänsä lasten kuvia ryhmän blogiin. Seuraava alkuperäisilmaisu toimii hyvänä esimerkkinä:

”Arjen kuvaamista, kuvia laitetaan ryhmän blogiin.”

Kaikista vastaajista 10 kertoi käyttävänsä digikuvia ja -videoita havainnointiin tai arviointiin. Kolmessa vastauksessa käytettiin pelkkää termiä havainnointi, kun taas kolmessa vastauksessa tarkennettiin havainnoinnin liittyvän toiminnan havainnointiin. Kontekstista voidaan päätellä näiden vastauksien tarkoittavan lasten toimintojen havainnoimista. Hyvänä esimerkkinä on alla oleva alkuperäisilmaisu:

”Lasten toiminnan ja esitysten dokumentointi ja niiden katsominen lasten sekä aikuisten kanssa. Toiminnan arviointi videoiden ja kuvien avulla. Vanhemmille päivästä kertominen videoita ja kuvia näyttämällä”

Samaan alaluokkaan luokiteltiin myös vastaukset, jossa mainittiin digikuvien ja -videoiden hyödyntämistä arviointiin. Kontekstista päätellen arvioinnilla tarkoitetaan tässä tapauksessa lasten toiminnan tai toimintaympäristön arviointia, lasten taitojen arviointia tai työntekijän oman työn ja opetuksen arviointia. Kaksi vastaajista mainitsi toiminnan arvioinnin, ja kaksi vastaajista työntekijän oman työn arvioinnin. Yksi työntekijöistä käytti digikuvia ja -videoita toimintaympäristön arviointiin ja yksi vastaajista käytti kuvia ja videoita lasten taitojen arviointiin.

Kaikki muut vastaukset, joita ei onnistuttu luokittelemaan edellisten alaotsikoiden alle, sijoitettiin viimeiseen alaotsikkoon nimeltään muut työt. Tähän alaotsikkoon sijoittui yhteensä yhdeksän vastausta. Kahdessa vastauksessa mainittiin kuvien ja videoiden hyödyntäminen valokuvasuunnistukseen ja yksi mainitsi lasten esiintymistaidon tukemista. Kaksi vastaajista käytti kuvia ja videoita tallentaakseen itselleen hyviä ideoita erilaisista opetus ja kasvatusratkaisuksista.

6.8 Tietoviestintätekniikan täydennyskoulutukseen olevat toivomukset

Viimeisen avoimen kysymyksen tarkoituksena on kerätä toivomuksia tulevia koulutuksia varten. Avoimeen kysymykseen vastasi yhteensä 75 varhaiskasvatuksen työntekijää. Koska kysymys pyrkii saamaan tietoa siitä, mitä ja millaista koulutusta tieto- ja viestintätekniikan käyttöön liittyen työntekijät haluavat, olen luokitellut pääotsikoiksi ”Mitä haluat oppia?” ja ”Mitä koulutukselta toivotaan”. Näin pääotsikot vastaavat suoraan kysymykseen.

Kuvio 13: Mitä haluat oppia

Kyselyssä kävi ilmi, että kaikista vastaajista 35 työntekijää kaippaa koulutusta tieto- ja viestintätekniiikan perusasioista tai perusasioiden kertaamista. Vastauksista päätellen perustaidolla tarkoitetaan eri laitteiden käsittelyä sekä niiden käyttöä. Tässä tapauksessa laitteilla tarkoitetaan sekä tablet-laitetta, tietokonetta, älypuhelinia että älytaulua. Vastauksissa kaksi kaipasi erityisesti tablet-laitteesta koulutusta, yksi mainitsi tietokoneen ja yksi mainitsi älypuhelimien. Lopuissa vastauksissa ei määritelty erikseen, minkä laitteen koulutusta he erityisesti haluavat. Laitteiden lisäksi kolme vastaajista mainitsi haluavansa esim. Excel- ja Word-ohjelmien oppimista ja yksi nosti esille Powerpointin. Yksi kertoi haluavansa oppia enemmän sähköpostista, kuten esimerkiksi sen, miten voi luoda ryhmäsähköpostin. Toinen vastaajista haluaa oppia miten liitteitä liitetään SP:n ohjelmaan, kaksi muuta haluaa oppia kuvien siirtämisestä pilvipalveluun ja yksi tietokoneeseen tai muistitikuille. Yksi haluaisi oppia myös tekemään kuvakansioita. Lopuissa vastauksista ei täsmennetty vastausta tarkemmin.

Tuloksissa nousi esille toivomuksia erilaisten ohjelmien ja sovelluksien käymistä koulutuksessa. Vastaajista yhteensä 27 kertoi haluavansa oppia laitteiden ohjelmista tai sovelluksista enemmän. Viisi heistä mainitsi yleisesti sovellusten ja ohjelmien monipuolista opettelua. Seitsemän vastaajaa kaippaa koulutusta tablet-laitteiden sovelluksista ja ohjelmista, josta kolme haluaa erityisesti oppia tekemään animaatioita. Loput vastaajista eivät maininneet erikseen, mille laitteelle he haluavat lisäkoulutusta. Vastauksista kuitenkin ilmeni, että kolme vastaajaa haluaa oppia enemmän videoiden tekemisestä tai muokkaamisesta, kaksi tahtoo oppia tekemään elokuvia. Kaksi vastaajista mainitsi haluavansa oppia kuvakirjan tekemistä sekä kuvien käsittelyä. Blogin tekemisen ja päiväkodin sivustojen tekemisen oppimisen mainitsi yksi työntekijä. Kaksi työntekijöistä haluaisi oppia tekstinkäsittelyä tarkemmin.

Pedagogisella käytöllä tarkoitetaan tieto- ja viestintätekniiikan käyttöä opetuksellisiin tarkoituksiin lasten kanssa. Tilannekohtaisella käytöllä taas tarkoitetaan sitä, miten missäkin tilanteissa voisi hyödyntää TVT:n muotoja lasten kanssa. Tähän alaluokkaan luokittui kymmenen vastausta, joista seitsemästä vastauksesta kävi ilmi työntekijöiden haluavan oppia hyödyntämään paremmin TVT:tä lasten kanssa. Vastauksista ilmeni vastaajien kaipaavan käytännöllisiä vinkkejä, malleja ja neuvoja siitä, miten eri tavoilla ja minkälaisia ohjelmia voi käyttää lasten kanssa erilaisissa tilanteissa. Kolme työntekijää haluaa oppia hyödyntämään TVT:tä erityisesti pedagogisesti eli oppimistilanteissa. Näissä vastauksista ei täsmennetty erikseen sitä, millä laitteella he haluavat näitä asioita oppia. Yksi vastauksista täsmensi tablet-laitteen koskevan opetuskäyttöä. Seuraava alkuperäisilmaus toimii hyvänä esimerkkinä:

” Vinkkejä/ohjeita TVT:n hyödyntämistä opetuskäytössä”

” Miten käyttää luontevasti tablettia lasten parissa, työskennellessä lasten kanssa”

Näiden lisäksi neljä vastaajaa toivoi oppivansa koodaamista sekä ohjelmointia. Vastauksissa ei kuitenkaan määritelty erikseen, millä laitteilla he haluavat näitä oppia.

Toisen pääluokan tarkoituksena on kertoa, minkälaista koulutusta työntekijät haluavat ja mitä asioita he toivovat tulevissa koulutuksissa.

Kuvio 14: Mitä koulutukselta toivotaan

Vastauksista kävi ilmi, että neljän työntekijän mielestä henkilökunnan TVT-taidot ja taso tulisi ottaa huomioon koulutuksessa. Koulutuksen tulisi näin ollen vastata henkilökunnan TVT-taitojen tasoa. Tämän lisäksi kolme työntekijää toivoi koulutuksessa keskittyttävän myös työntekijöiden asenteisiin TVT:n käyttöä kohtaan ja sen muokkaamiseen. Neljä vastaajaa toivoi käytännönläheisempää opetusta ja kolme halusi koulutuksen olevan hitaasti etenevää, jotta on aikaa omaksua koulutuksessa käytäviä asioita. Kaksi vastaajista halusi koulutuksen olevan osallistavampaa. Tällä tarkoitetaan sitä, että pääsee itse koulutuksen aikana tai heti sen jälkeen tekemään asioita, mitä koulutuksessa on käyty läpi. Yksi vastaajista ehdotti koulutuksen tekemistä projektimuotoisena, jossa koulutukseen osallistujat tekisivät pienen projektin koulutuksen aikana.

Kolmen vastauksen mukaan vähäinen TVT:n käyttö johtuu osittain laitteiden puutteellisuudesta. Osa heistä toivoo päiväkotien panostavan laitteiden riittävyteen, jotta he pystyisivät myös hyödyntämään laitteita työssään. Hyvänä esimerkkinä toimivat seuraavat alkuperäisilmaisu:

”Työskentelen avoimen varhaiskasvatuksen puolella, leikkikoulussa, joten meillä ei ole tablet-laitteita käytössä. Koulutusta varmaankin on tarjolla, mutta en voi sitä työssäni hyödyntää laitteiden puuttumisen vuoksi.”

Muut vastaukset -alaotsikkoon sijoittuu kaikki vastaukset, jotka eivät suoraan vastanneet kysymykseen. Yksi työntekijöistä ei osannut sanoa, minkälaista koulutusta hän haluaisi ja toinen totesi, ettei koulutusta ole hänelle tarjolla.

7 Johtopäätökset ja kehittämissuhteet

Tuloksista päätellen Keravan Kaupungin varhaiskasvatuksen työntekijöiden iällä ei ole yhteyttä siihen, mistä he ovat nykyiset TVT-taitonsa hankkineet. Suurin osa vastaajista on hankkinut TVT-taitojaan itse opiskelemalla. Myöskään sillä, onko eri tavoin hankitulla TVT-osaamisella yhteyttä siihen, miten henkilöstö käsittää oman henkilökohtaisen TVT-osaamisen tasonsa, ei ollut yhteyttä. Tuloksesta nousi kuitenkin esille täydennyskoulutuksen hyöty, sillä jokainen täydennyskoulutuksesta taitonsa oppinut kokee omaavansa vähintään hyvät perustaidot. Otanta on kuitenkin pieni.

Tehtävänimikkeellä on selvästi yhteys siihen, miten henkilöstö kokee oman TVT-osaamisensa pedagogisessa työssä. Vastauksista päätellen lastentarhaopettajat kokevat osaavansa TVT-käytön pedagogisesti paremmin kuin muiden ammattinimikkeiden kohdalla, sillä 23 (36 %) lastentarhaopettajista vastasi osaavansa melko hyvin ja 7 (11 %) erittäin hyvin. Päiväkodin johtajat oli toinen ammattiryhmä vastaajista, jotka kokevat osaavansa hyödyntää TVT:tä pedagogisessa työssään, mutta yksikään päiväkodin johtajista ei kokenut taitojaan erittäin hyviksi.

Eroavaisuus voi johtua eri ammattinimikkeiden taustakoulutuksesta sekä työnkuvasta. Lastentarhaopettajat sekä päiväkodin johtajat ovat joko ammattikorkeakoulutuksen sosionomitutkinnon tai yliopiston kasvatustieteen kandidaatintutkinnon suorittaneita. Sosionomin täytyy suorittaa vähintään 60 varhaiskasvatuksen ja sosiaalipedagogiikan opintopistettä saadakseen lastentarhaopettajan kelpoisuuden. Tämän lisäksi tutkinto antaa valmiudet päivähoiton ammatillisiin johtotehtäviin. (Varhaiskasvatuksen henkilöstön koulutus ja osaaminen 2007, 46). Lastentarhaopettaja vastaa päiväkodissa olevien lasten hoidosta, kasvatuksesta ja opetuksesta. He myös omalla työllään pyrkivät vastaamaan lapsen ja lapsiryhmän tarpeisiin soveltuvan varhaiskasvatussuunnitelman tekemisestä ja toteuttamisesta. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 17.) Toisin sanoen osaaminen lasten kasvusta ja kehityksestä tulee olla lastentarhaopettajilla vahva ja tämä saattaa vaikuttaa heidän TVT-osaamiseensa lasten kasvun ja kehityksen käytön kannalta.

Myös eri tavoin hankitulla TVT-osaamisella on yhteys siihen, miten vastaajat kokevat hyödyntävänsä TVT:tä pedagogisessa työssään. Tuloksissa nousi esille, että itseopiskelulla TVT-taitonsa hankkineet arvioivat osaavansa hyödyntää TVT:tä työssään vain jonkun verran eivätkä he tiedä, miten sitä voidaan hyödyntää lasten kasvussa ja kehityksessä. Puolestaan täydennyskoulutuksen kautta taitonsa oppineista 1 (20 %) kokee osaavansa hyödyntää TVT:tä kohtalaisesti ja 2 (40 %) arvioi taitonsa erittäin hyväksi. Vaikka otanta on pieni, tulokset viittaavat siihen, että täydennyskoulutuksen käyneillä näyttäisi olevan suhteessa parhaat taidot. Tutkimuksessa ei kuitenkaan saatu selville, kuinka moni on täydennyskoulutuksen ylipäätään saanut, ja tämän takia luku voi olla todellisuudessa suurempikin.

Sosiaali- ja terveysministeriön (2006:6) julkaisun mukaan ammatillisen täydennyskoulutuksen tarkoituksena on auttaa työntekijöitä ylläpitämään ja kehittämään työssä tarvittavaa osaamista. Tämän lisäksi työntekijät pääsevät päivittämään osaamistaan vastaamaan tulevaisuuden haasteita. Täydennyskoulutuksen tulisi vastata sen hetkiseen koulutustarpeeseen sekä antaa nykyaikaista tietoa, taitoja ja vinkkejä sosiaalialan työhön liittyen. Koulutuksesta opitut tiedot ja taidot auttavat myös työntekijöitä vastaamaan asiakkaiden palvelutarpeisiin ja toimintaympäristön muutoksiin. Näin ollen voidaan todeta säännöllisen täydennyskoulutuksen saamisen tärkeäksi työntekijän ammattiosaamisen kannalta.

Avoimien kysymysten pohjalta kävi ilmi, että Keravan Kaupungin varhaiskasvatuksen työntekijät käyttivät tablet-laitetta lasten kanssa eniten valokuvaamiseen ja videokuvaamiseen. Tämän lisäksi he käyttävät tablet-laitetta opetuskäytössä pelejä ja sovelluksia hyödyntäen. Monet myös hyödynsivät tablet-laitetta yleiseen tiedonhakuun.

Suurin osa vastaajista hyödynsi digikuvia ja -videoita lasten toiminnan kuvaamiseen tai päiväkotiin liittyvien tapahtumien kuvaamiseen. Dokumentointi oli kolmanneksi käytetyin tapa.

Myös lapsille annettiin mahdollisuus kuvaamiseen. Monet työntekijöistä myös katselevat digi-kuvia ja -videoita lasten kanssa. Digikuvia ja -videoita hyödynnetään lasten vanhempien tiedonjaossa. Moni kertoi näyttävänsä vanhemmille lapsista tai lasten tuotoksista otettuja kuvia näyttääkseen heille, miten lapsen päivä on mennyt. Osa käytti laitetta myös blogin tekemiseen sekä toiminnan havainnointiin ja arviointiin. Ensimmäisen ja toisen kysymyksen vastauksista voidaan päätellä, että työntekijät osaavat käyttää TVT:tä laajasti.

Yllättävintä, mitä avoimista kysymyksistä nousi esille on, että kaikista vastaajista lähes puolet toivoo saavansa mahdollisuuden oppia TVT:n perustaitoja tulevaisuuden koulutuksissa, vaikka ensimmäisen ja toisen avoimen kysymyksen vastauksissa työntekijät kuvailivat käyttävänsä TVT:tä hyvin laajasti. Perustaidot on tässä tutkimuksessa määritelty vain sen mukaan, millaisiksi työntekijät ovat kokeneet perustaitojensa olevan. Tulevaisuudessa koulutuksia järjestettäessä tulisikin määritellä tarkemmin, mitä perustaidoilla tarkoitetaan. Perustaito voi merkitä lastentarhaopettajalle täysin eri asiaa kuin esimerkiksi ryhmänavustajalle. Jokaisen päiväkodin henkilökunnalla voi olla erilainen käsitys perustaidosta. Esimerkiksi perustaito päiväkotia A:n henkilökunnalle ei välttämättä merkitse samaa kuin päiväkotia B:n henkilökunnalle.

Vastauksissa nousi myös esille, että monet toivovat koulutuksen olevan enemmän käytännönläheistä sekä hitaasti etenevää. Työntekijät myös kommentoivat päiväkotien arkipäivän kiireyttä, joka vaikuttaa työntekijöiden TVT-taitojen oppimiseen. Pieni osa kommentoi myös laitteiden puutteellisuudesta. Koska viimeinen avoin kysymys sisälsi kaksi kysymystä: ”Mitä tai millaista koulutusta kaipaisit erityisesti tieto- ja viestintätekniiikan käyttöön liittyen?”, hyvin monet ovat jättäneet vastaamatta toiseen. Jos kysymykset olisivat eritelty erikseen, mahdollisesti tuloksiksi olisi saatu vielä tarkempia vastauksia.

Tämän tutkimuksen pohjalta nousi esiin seuraavia kehittämissideoita:

1. TVT:n koulutus päiväkotikohtaisesti
2. Koulutuksen on oltava hitaasti etenevää ja osallistavaa
3. Ohjekirja TVT:n käytöstä
4. Koulutuksen jälkeinen kertaus

Jotta Keravan Kaupungin varhaiskasvatuksen työntekijät hyötyisivät mahdollisimman paljon TVT:n koulutuksesta, tulisi mielestäni koulutukset suunnitella päiväkotikohtaisesti työntekijöiden TVT-tasot sekä toiveet huomioon ottaen. Vaikka kyselystä saa hyvän kokonaiskuvan Keravan Kaupungin varhaiskasvatustyöntekijöiden taidoista ja toiveista, tulokset eivät välttämättä ole päiväkotikohtaisella tasolla hyvin tarkkoja, sillä joistain päiväkodeista vastattiin enemmän ja toisista vähemmän.

Koulutusten olisi hyvä olla hitaasti eteneviä ja osallistavia. Osallistamisella tarkoitetaan sitä, että koulutettavat pääsevät heti kokeilemaan heille opetettuja asioita käytännön tasolla. Tämä vaatii myös sen, että heille on järjestetty töissä ollessaan aikaa kokeilulle ja harjoittelulle. Ohjekirja kaikista koulutuksessa käydyistä asioista ei olisi myöskään pahitteeksi, sillä näin työntekijät pääsisivät aina palaamaan ohjekirjaan, jos eivät kaikkea koulutuksesta muista tai haluavat kertausta asiaan. Yleisesti ottaen koulutuksen jälkeinen kertaus jonkin ajan kuluttua varmistaisi sen, että työntekijät pääsevät vielä kertaamaan opittuja asioita ja virkistämään muistiaan. Jälkeinen kertaus antaa myös mahdollisuuden työntekijöille tuoda esille jatkokysymyksiä aiheeseen liittyen.

8 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Tämän opinnäytetyön tekeminen on sujunut mielestäni hyvin. Aihe on kiinnostava ja ohjaajien kanssa tehty yhteistyö sekä tuki on auttanut minua tämän opinnäytetyön teon etenemisessä. Vaikka taustakirjallisuuksien ja samankaltaisten tutkimuksien löytäminen on ollut haastavaa, olen onnistunut käyttämään lähteinä monipuolisia ja erilaisia varhaiskasvatusalan keskeisiä julkaisuja. Olen valinnut lähteet kriittisesti sekä ottanut huomioon lähdeviitteiden tarkkuuden. Opinnäytetyön tekeminen on tarjonnut minulle mahdollisuuden syventyä varhaiskasvatuksen kirjallisuuteen ja sen kautta olen oppinut enemmän varhaiskasvatuksesta.

Samalla opinnäytetyön tekeminen on tarjonnut minulle mahdollisuuden perehtyä SPSS-ohjelmaan sekä sisällönanalyysiin. Vaikka taitoni SPSS-ohjelman suhteen on vielä lastenkehityksessä, olen tyytyväinen, että saavutin tavoitteeni ja käytin SPSS-ohjelmaa opinnäytetyössäni vaikeuksista huolimatta. Koska käytin työssäni aineistona Keravan Kaupungin jo tehtyä kyselyn tuloksia, piti minun suunnitella tutkimuskysymyksiäni aineistosta saatujen vastauksien mukaan. Tämän takia koin tutkimuskysymysten luomisen melko hankalaksi. Tutkimuskysymysten analysointi aiheutti minulle eniten päänvaivaa, sillä hyvien lähteiden löytäminen oli vaikeaa. En myöskään ole luonteeltani analysoija, minkä takia tulosten analysoiminen oli minulle vaikeaa.

Opinnäytetyössäni keskityin eniten avointen kysymysten avaamiseen ja olen mielestäni onnistunut siinä myös parhaiten. Vaikka avointen kysymysten vastaukset olivat laajoja ja välillä hyvin toisistaan eroavia, olen mielestäni onnistunut luomaan vastauksien perusteella hyvät kategoriat kaikille vastauksille. Tilaistoista luodut taulukot ovat mielestäni hyvin selkeitä, helposti luettavia sekä totuudenmukaisia. Myös tilastojen tulokset ovat yksinkertaisesti, mutta tarkasti kuvailtu tulokset -osiossa.

Omista ennakkoluuloista on myös hyvä olla tietoinen. Tulee osata tunnistaa stereotyyppioita, ja tietää, ettei esimerkiksi kaikki saman etnisen taustan omaavat toimi samalla tavoin. Ennakkoluuloja ja stereotyyppioita on kuitenkin vaikea muuttaa. (Juujaervi, Myyry & Pessa 2007, 282-

283.) Olen pyrkinyt tuloksia analysoidessani pysymään mahdollisimman objektiivisena ja tulkitta tuloksia niin, etteivät omat ennakkoluuloni ja käsitykseni näkyisi tuloksissa. Toisaalta vastauksia on ollut monissa kysymyksissä hyvin vähän eivätkä tulokset välttämättä anna täydellistä kokonaiskuvaa Keravan kaupungin varhaiskasvatustyöntekijöiden osaamisesta.

Kyselyn luotettavuuden ja eettisyyden varmistamiseksi olen tuonut työssäni kaikki tutkimukseni puutteet rehellisesti ja avoimesti esiin. Ennen tutkimuksen tekemistä olen hankkinut tarvittavat tutkimusluvut sekä toiminut niiden mukaisesti. Olen noudattanut salassapitosäännöksiä ja käsitellyt tutkimusaineistoa luottamuksellisesti. Tulen myös poistamaan Keravan Kaupungilta saadun aineiston siinä kohti, kun opinnäytetyöni on valmis.

Kaiken kaikkiaan olen ollut tyytyväinen opinnäytetyöprosessiin. Olen oppinut prosessin aikana enemmän kuin olen voinut kuvitella, mikä on tässä prosessissa itselleni tärkeintä. Toivon ja myös uskon, että Keravan Kaupunki hyötyy opinnäytetyöstäni.

9 Pohdinta

Mielenkiintoisin tutkimustulos oli omasta mielestäni se, miten monet vastaajista haluavat oppia TVT:n perustaitoja ja eivät koe osaavansa hyödyntää TVT:tä parhaimmalla tavalla omassa työssään. Tästä johtuen täydennyskoulutukset näyttäisivät olevan tärkeitä järjestää.

Ammatillista osaamista on päivitettävä ajan tasalle ja myös varhaiskasvatustyöntekijöiden TVT-osaaminen on yksi ammatillisen osaamisen osa-alue. Samalla kun digitalisaatio tuo uusia mahdollisuuksia yksityiselämässä ja työympäristössä, se voi olla myös uhka. Mielestäni onkin tärkeintä kehittää täydennyskoulutuksia niin, että työntekijät hyötyvät siitä ja saavat sieltä työkaluja omaan työhönsä. Kuten tuloksissani kävi ilmi, on tehtävänimikkeellä yhteys siihen, miten henkilöstö kokee oman TVT-osaamisensa pedagogisessa työssä ja tämä tulee ottaa huomioon koulusta järjestäessään. On hyvin luonnollista, että osaaminen eroaa eri tehtävänimikkeiden välillä, sillä eri ammateilla on erilaiset työnkuvat. Erilainen työnkuva taas vaikuttaa siihen, mitä kaikkea työntekijä tekee ja mitä taitoja he harjaannuttavat työn ohella. Esimerkiksi päiväkodin johtajalla on varmasti enemmän tietotaitoa TVT:n käytöstä tiedonhankintaan tai tiedonvälittämiseen liittyen verrattuna lastenhoitajiin, sillä he tekevät sitä enemmän. Toisaalta lastenhoitajilla saattaa olla enemmän tietotaitoja siitä, miten erilaisia sovelluksia voi hyödyntää lasten kanssa paremmin. Kummatkin taidot ovat hyödyllisiä. Ihanteellisinta olisi se, että työorganisaatiossa osataan hyödyntää eri työntekijöiden osaamista niin, että työntekijät saavat tukea ja oppia toisistaan. Tällä tarkoitan sitä, että työntekijät arjessaan antavat apua tai näyttävät toisilleen miten eri tavoin he hyödyntävät TVT:tä. Näin TVT tulee vielä lähemmäksi varhaiskasvatuksen arkea ja luo kannustavan työkuulttuurin.

Täydennyskoulutuksen tulisi olla myös kokonaisuudessaan käytännönläheistä, eikä liian nopea-tempoista ja liikaa tietoa sisältävää. TVT:n käytön ei myöskään pitäisi korvata vanhoja ope-

tusmetodeja, joita päiväkodeissa käytetään. Loppu viimein varhaiskasvatuksessa on kyse lasten kasvun ja kehityksen tukemisesta ja edistämisestä ja näin ollen tarvitaan jatkossakin paljon vuorovaikutusta lasten ja työntekijöiden välillä.

TVT-osaamisen jatkuva painottaminen työympäristössä voi myös aiheuttaa turhautuneisuutta työntekijöissä. Mielestäni onkin tärkeää ajatella työntekijöiden jaksamista täydennyskoulutuksia kehitettäessä. Vaikka TVT-osaaminen on nykypäivänä tärkeää, työntekijät eivät tule oppimaan TVT-taitoja, mikäli he pitävät sitä vain ylimääräisenä taakkana tai heillä ei ole tarpeeksi aikaa perehtyä kunnolla TVT:n käyttöön työaikana. Työntekijöiden jaksaminen vaikuttaa suoraan heidän kykyihinsä hoitaa ja opettaa päiväkodissa olevia lapsia, minkä takia pidän sitä erittäin tärkeänä.

Lähteet

Painetut lähteet

Hujala, E. & Puroila, A.-M. & Parrila, S. & Nivala, V. 2007. Päivähoidosta varhaiskasvatukseen. Vantaa: Edufin.

Juujärvi, Myyry & Pessa 2007. Eettinen herkkyys ammatillisessa toiminnassa. Helsinki. Tammi

Karila, K. & Nummenmaa, A-R. 2001. Matkalla moniammatillisuuteen. Kuvauskohteena päiväkotit. Helsinki: WSOY.

Karjalainen, L. 2004. Tilastomatematiikka. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Kielitoimiston sanakirja 1. Osa A-K. 2006. Toim. E-R. Grönroos, M. Haapanen, T.R. Heinonen, L. Joki, L. Nuutinen & M. Viikamaa-Viitala. Helsinki: Kotimaisten kielten tutkimuskeskus.

Kinos, J. 1997. Päiväkotit ammattikuntien kamppailujen kenttänä. Julkaisuja-sarja C-osa 133. Turku: Turun yliopisto.

Kylmä, J. & Juvakka, T. 2007. Laadullinen terveystutkimus. Helsinki: Edita.

Mikkola, P. & Nivalainen, K. 2009. Lapselle hyvä päivä tänään - näkökulmia 2010 varhaiskasvatukseen. 2. painos. Vantaa: Pedatietao

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2013. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Vilka, H. 2005. Tutki ja kehitä. Helsinki: Tammi.

Sähköiset lähteet

Allila, K. & Kinos, J. 2014. Julkaisussa Allila, K., Eskelinen, M., Estola, E., Kahiluoto, T., Kinos, J., Pekuri, H-M, Polvinen, M., Laaksonen, R. & Lamberg, K. Varhaiskasvatuksen historia, nykytilanne ja kehittämisen suuntalinjat. Tausta aineisto varhaiskasvatusta koskevaa lainsäädäntönä valmistelevalle työryhmän tueksi. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2014:12. Koulutuspolitiikan osasto- Opetus- ja kulttuuri ministeriö. Viitattu 6.8.16 <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2014/liitteet/tr12.pdf?lang=fi>

Henkilöstön koulutuksen ja osaamisen kehittämisjaosta 2007. Varhaiskasvatuksen koulutus ja osaaminen. Nykytila ja kehittämistarpeet. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2007:7. Sosiaali- ja terveysministeriö. Viitattu 15.10.2016 <http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/113630/Selv200707.pdf?sequence=1>

Kaarakainen, M.-T. & Kivinen, O. 2015. Teknologia tulevaisuudessa tarvittavien ICT-taitojen ja muun osaamisen edistäjänä. Teoksessa: Marko Kuuskorpi (toim.) Digitaalinen oppiminen ja oppimisympäristöt. Julkaisu 2015:1, Kaarina: Kaarinan kaupunki. Viitattu 22.1.2017 http://digi-ope.com/tablet/wp-content/uploads/2015/03/Digit_oppiminen_netti.pdf

Karila, K., Harju-Luukkainen, H., Juntunen, A., Kainulainen, S., Kaulio-Kuikka, K., Mattila, V., Rantala, K., Ropponen, M., Rouhiainen-Valo, T., Sirén-Aura, M., Goman, J., Mustonen, K. & Smeds-Nylund, A-S. 2013. Varhaiskasvatuksen koulutus Suomessa - arviointi koulutuksen tilasta ja kehittämistarpeista. Korkeakoulujen arviointineuvoston julkaisu 7:2013. Helsinki: Korkeakoulujen arviointineuvosto. Viitattu 6.8.2016 http://karvi.fi/app/uploads/2014/09/KKA_0713.pdf

Keravan kaupungin, Valtion erityisavustus esi- ja perusopetuksen toimintakulttuurin kehittämiseen vastaamaan tulevaisuuden vaatimuksia. Hakulomake 2015.

Kumpulainen K. & Mikkola A. 2015. Oppiminen ja koulutus digitaalisella aikakaudella. Teoksessa: Marko Kuuskorpi (toim.) Digitaalinen oppiminen ja oppimisympäristöt. Julkaisu 2015:1, Kaarina: Kaarinan kaupunki. Viitattu 22.1.2017

http://digi-ope.com/tablet/wp-content/uploads/2015/03/Digit_oppiminen_netti.pdf

Maija Joensuu 2005. Työssä oppiminen ja osaamisen kehittäminen päiväkotityön kontekstissa. Tampereen yliopisto. Kasvatustieteiden laitos. Pro Gradu tutkielma. Viitattu 6.1.2017

<https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/93069/gradu00799.pdf?sequence=1>

OECD. 2006. Starting strong II. Early childhood education and care. Paris: OECD Publishing. Viitattu 19.8.2015.

http://www.rch.org.au/ccch/media/CPH_D4_L2_Starting_Strong_II_ECEC_OECD_Report.pdf

OECD 2012. Executive summary. Starting strong III. A quality toolbox for early childhood education and care. Viitattu 26.9.2015.

<http://www.oecd.org/edu/school/49325825.pdf>

Opetusalan ammattijärjestö AOJ. 2014. Suomi osaamisen kärjessä 2030.

http://www.oph.fi/download/155416_suomi_osaamisen_karjessa.pdf

Opetushallitus. Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Viitattu 16.3.2016.

http://www.oph.fi/download/163781_esiopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2015. Keskeiset uudistukset. Varhaiskasvatustilain ensimmäinen vaihe voimaan 1.8.2015: Lakimuutoksen keskeinen sisältö. Viitattu 10.9.2015

http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Koulutus/koulutuspolitiikka/vireilla_koulutus/varhaiskasvatus/liitteet/Vaka1_liite.pdf

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2010. Koulutuksen tietoyhteiskuntakehittäminen 2020. Parempaa laatua, tehokkaampaa yhteistyötä ja avoimempaa vuorovaikutusta Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2010:12.

<http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2010/liitteet/okmtr12.pdf?lang=fi>

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2015. Varhaiskasvatustilain ensimmäinen vaihe voimaan 1.8.2015. Viitattu 10.9.2016.

<http://www.minedu.fi/OPM/Tiedotteet/2015/05/varhaiskasvatus.html>

Opetushallitus 2016. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Viitattu 12.1.2017

http://www.oph.fi/download/179349_varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet_2016.pdf

Opetushallitus. Vasu2017-varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden uudistaminen. Viitattu 29.3.19.

http://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/opetussuunnitelmien_ja_tutkintojen_perusteet/varhaiskasvatus

Stakes 2005. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Toinen tarkistettu painos.

Saarijärvi: Gummerus. Viitattu 11.8.2016

<http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/77129/Varhaiskasvatussuunnitelmanperusteet.pdf?sequence=1>

Sulonen, H. 2002. Tieto- ja viestintätekniikan omaksuminen työvälineeksi päiväkodeissa, Kyllä 'vanhakin' oppii, jos asenne on positiivinen!. Helsinki. Stakes. Viitattu 28.10.2016

<http://www.stakes.fi/verkkojulkaisut/muut/Aiheita12-2002.pdf>

Valtionauvoston periaatepäätös, varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista, Sosiaali- ja terveysministeriö, 2002. Saatavilla:

<https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/113591/kasvatus.pdf?sequence=1>

Varhaiskasvatuksen koulutusten arvioinnin valmisteluryhmä. Varhaiskasvatuksen neuvottelukunta 29. Esitysvarhaiskasvatuksen koulutuksen valtakunnalliseksi arvioimiseksi. Varhaiskasvatuksen koulutusten arvioinnin valmisteluryhmän raportti. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2009:29. Sosiaali- ja terveysministeriö. Viitattu 7.8.2016.

<https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/111822/URN%3ANBN%3Afi-fe201504224685.pdf?sequence=1>

Varhaiskasvatuksen neuvottelukunta 2008. Varhaiskasvatus vuoteen 2020. Varhaiskasvatuksen neuvottelukunnan loppuraportti. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2007:72. Sosiaali- ja terveysministeriö. Helsinki: Yliopistopaino Viitattu 8.8.2016

<https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/113634/Selv200772.pdf?sequence=1>

Varhaiskasvatustilasto 4§ (28.12.2012/909), Viitattu 21.6.2016

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036>

Kuviot

Kuvio 1: Valtion erityisavustus esi- ja perusopetuksen toimintakulttuurin kehittämiseen vastaamaan tulevaisuuden vaatimuksia, Keravan Kaupunki, 2015.....	18
Kuvio 2: Vastaajien ikäjakauma ja tehtävänimikejakauma	21
Kuvio 3: Iän yhteys siihen, mistä henkilöstö on TVT-osaamisensa hankkinut	22
Kuvio 4: Eri tavoin hankitun TVT-osaamisen yhteys henkilöstön kokemaan henkilökohtaiseen TVT-osaamiseen	24
Kuvio 5: Eri tavoin hankitun osaamisen yhteys TVT-taitoihin pedagogisessa työssä	25
Kuvio 6: Tehtävänimikkeen yhteys TVT-taitoihin pedagogisessa käytössä	27
Kuvio 7: Sisällöntuottaminen	29
Kuvio 8: Opetuskäyttö.....	30
Kuvio 9: Viihdekäyttö	31
Kuvio 10: Tiedonhankinta	32
Kuvio 11: Lapsiin kohdistuva kuvaaminen	33
Kuvio 12: Muihin tarkoituksiin tehtävä kuvaaminen	35
Kuvio 13: Mitä haluat oppia	37
Kuvio 14: Mitä koulutukselta toivotaan	38

Liitteet

Liite 1: Keravan Kaupungin kyselylomake	50
---	----

Liite 1: Keravan Kaupungin kyselylomake

TVT-kartoitus varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen henkilöstölle

Tämän kyselyn tavoitteena on muodostaa kokonaiskuva varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen henkilöstön TVT-osaamisesta ja koulutustarpeesta. Kyselyn tuloksia tullaan hyödyntämään tulevien koulutusten suunnittelussa.

Kyselyyn vastaaminen vie noin 10 minuuttia.
Kiitos osallistumisestasi!

Taustatiedot

Valitse toimipiste, jossa työskentelet. *

- Aarre päiväkoti
- Heikkilän päiväkoti
- Jaakkolan päiväkoti
- Kalevan päiväkoti
- Kanniston päiväkoti
- Keravanjoen päiväkoti
- Kesäkustan päiväkoti
- Kesäuskoulun eo ryhmä
- Kurjespuiston pk
- Kurkelan päiväkoti
- Laplan päiväkoti
- Marttilan päiväkoti
- Naavapuiston päiväkoti
- Niinipuon päiväkoti
- Päivöläntakaasen päiväkoti
- Savion päiväkoti
- Sompioon päiväkoti
- Sorsakorven päiväkoti
- Virrenkulman päiväkoti
- Kalevan koulun esiopetus

Valitse ikäsi. *

- Alle 30v.
- 30 - 40v.
- 41 - 50v.
- 51 - 60v.
- Yli 60v.

Valitse tehtäväsiimikösesi. *

- Lastentarhanopettaja
- Lastenhoitaja
- Ryhmäavustaja
- Päiväkodinjohtaja

Oma käsitys TVT-osaamisen tasosta

Valitse vaihtoehto, joka kuvaa parhaiten omaa osaamistasi henkilökohtaisessa **TVT:n** käytössä. *

- Minulla on mielestäni heikot TVT-taidot. En osaa hyödyntää tieto- ja viestintäteknikkää vapaa-ajallani.
- Minulla on mielestäni kohtalaiset TVT-taidot. Osaan jonkin verran hyödyntää **TVT:ää** vapaa-ajallani. Koen kuitenkin, että osaamisestani on kehittämisen varaa.
- Minulla on mielestäni perustaidot TVT-taidot. Osaan hyödyntää **TVT:ää** vapaa-ajallani ja omaksua uusia asioita, kun niitä tarvitaan.
- Minulla on mielestäni hyvät TVT-taidot. Osaan hyödyntää **TVT:ää** monipuolisesti vapaa-ajallani ja etsin uusia ratkaisuja tarpeisiini.

Valitse vaihtoehto, joka kuvaa parhaiten omaa osaamistasi **TVT:n** pedagogisessa käytössä. *

- En osaa hyödyntää tieto- ja viestintäteknikkää lasten kanssa työskennellessäni

- Osaan jonkin verran hyödyntää **TVT:tä** lasten kanssa työskennellessäni. Koen kuitenkin, että tämä on minulle vierasta, enkä oikein tiedä, miten TVT voisi tukea lapsen kasvu- ja kehitystä.
- Osaan käyttää **TVT:tä** lasten kanssa työskennellessäni jo melko hyvin. Hyödynän valmiita materiaaleja ja toisilta opittuja malleja lapsen kasvu- ja kehityksen tukemisessa **TVT:tä** apuna käyttäen.
- Osaan käyttää **TVT:tä** lasten kanssa työskennellessäni erittäin hyvin. Kasvu- ja kehitykselle asetetut tavoitteet ohjaavat **TVT:tä** hyödyntämistäni ja kehitän itse uusia malleja ja toimintatapoja tavoitteiden saavuttamiseksi.

Mihin nykyinen TVT-osaamisesi perustuu? *

- Osaamiseni on pääosin itseopittua.
- Osaamiseni on hankittu pääosin opiskelun aikana
- Osaamiseni perustuu työn ohessa oppimiseen
- Osaamiseni perustuu pääosin saamaani täydennyskoulutukseen

408a valmiina

Sovellusten, palvelujen ja laitteiden käyttö

Mitä seuraavista osaat käyttää tietokoneella, älypuhelimella tai tabletilla? *

- Tekstinkäsittely (Word, Pages tms.)
- Taulukkolaskenta (Excel, Numbers tms.)
- Esitysohjelma (Powerpoint, Keynote tms.)
- Sähköposti (Outlook, Gmail tms.)
- Sähköinen kalenteri (Exchange, Google Calendar tms.)
- Digikuvaukset (esim. digikameran, älypuhelin tai tabletin tms. kamerasi käyttö)
- Kuvankäsittely (esim. rajaaminen, muokkaus jne.)
- Sosiaalinen media (Facebook, Twitter, Instagram tms.)
- Ostosten tekeminen internet-palvelun avulla (Tori.fi, Huuto.net, Verkkokauppa.com tms.)
- Internet-hakupalvelu (Google search, Bing tms.)
- Blogi-palvelun käyttäminen (Blogger, Wordpress tms.)

Mitä seuraavista käytät vapaa-ajallasi vilkoittain? *

- Älypuhelin
- Tablet-laitte
- Tietokone
- Digikamera
- Äly-TV
- Langaton verkko

Käyttö työajalla

Mihin käytät tietokonetta työssäsi? *

- Hallinnolliset tehtävät
- Toiminnan suunnittelu
- Opetuskäyttö lapsiryhmässä
- En käytä tietokonetta

Käytätkö tablet-laitetta työssäsi lasten kanssa? *

- Kyllä
- Ei

Miten käytät tablet-laitetta työssäsi lasten kanssa?

Sinulla on ryhmässäsi käytössä älypuhelin. Mihin seuraavista käytät sitä itse työssäsi (soittamisen lisäksi)? *

- Lapsi-kirjoitusten tekeminen
- Kuvaukset
- Videointi
- Tiedon hakeminen

- Sähköpostin ja kalenterin käyttö
- Blogin päivittäminen
- Viestintä ryhmien ja päiväkotien välillä
- Tekstiviestien lähettäminen
- Sosiaalinen media
- En käytä älypuhelimia lainkaan

Mihin ryhmäsi/ päiväkotisi lapset käyttävät ryhmän älypuhelimia? *

- Kuvaaminen
- Videointi
- Pelaaminen
- Tiedon hakeminen
- Lapset eivät käytä ryhmän älypuhelimia

Hyödynnätkö kuvaamista työssäsi? *

- Kyllä
- Ei

Kerro, miten hyödynnät kuvaamista (digikuvat ja/tai -videot) työssäsi?

Jos et käytä tieto- ja viestintäteknikkää työssäsi lasten kanssa, mikäli ei

- En osaa
- En keksi, mitä voisin tehdä lasten kanssa
- Ei ole laitteita
- Laitteiden määrä on riittämätön
- En ole kiinnostunut

En ole saanut koulutusta

Vastaa seuraaviin väittämiin valitsemalla omaa näkemystäsi parhaiten kuvaava vaihtoehto. *

	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Tieto- ja viestintäteknikan hyödyntäminen opetuksessa on vaikeaa.	☐	☐	☐	☐
	☐			
	☐			
	☐			
Oppilaat antavat minulle uusia ideoita TVT:n käyttöön opetuksessa.	☐	☐	☐	☐
	☐			
	☐			
	☐			
Haluaisin käyttää enemmän TVT:ä .	☐	☐	☐	☐
	☐			
	☐			
	☐			
Sean muilta vinkkejä omaan TVT:n käyttöni.	☐	☐	☐	☐
	☐			
	☐			
	☐			
Päiväkodissani on helppo lähteä kehittämään uusia toimintatapoja.	☐	☐	☐	☐
	☐			
	☐			
	☐			

☐ Koen itseni yksinäiseksi opetuksityön kehittämiseksi.	☐	☐	☐	☐
☐ ☐ ☐ ☐ Koen itseni ulkopuoliseksi, kun tyytyväisöstä puhutaan TVL:n käytössä.	☐	☐	☐	☐
☐ ☐ ☐ ☐ Tyytyväisön ilmapölli on myönteinen uusien asioiden kokeilemiseen opetuksessa.	☐	☐	☐	☐
☐ ☐ ☐ ☐ Tyytyväisöistäni on järjestetty mahdollisuuksia jakaa pedagogisia vinkkejä TVL:n käytössä.	☐	☐	☐	☐
☐ ☐ ☐ ☐ Päiväkodissämme on sovittu, että TVL:n hyödyntäminen opetuksessa on yhteinen tavoite.	☐	☐	☐	☐
☐ ☐ ☐ ☐ Minulla on mahdollisuus vaikuttaa päiväkotiin TVT-hankintoihin.	☐	☐	☐	☐

Mitä tai millaista koulutusta erityisesti kaipaisit tieto- ja viestintäteknikan käyttöön liittyen?
